Vlastiveda

PRACOVNÁ UČEBNICA

pre 3. ročník základnej školy

Mária Kožuchová
Renáta Matúšková

Patria I., spol. s r. o.

PATRIA

VLASTIVEDA_pre 3 rocnik.indd 1 11.9.2018 8:58:01

Obsah

ŠKOLA A JEJ OKOLIE

Miesto, kde žijem a učím sa 4
Bezpečná cesta do školy 6
Miestna krajina, obec 8
Prišla jeseň 10

NAŠA OBEC

Život v obci – mesto a dedina 12
Doprava v obci 14
Spomienka na našich predkov 16
Orientácia podľa poludňajšieho tieňa 18
Orientácia podľa svetových strán 19
Orientácia v obci podľa významných objektov 20
Orientácia podľa plánu obce 22
Prišla zima 24
Zimné sviatky 26
Minulosť obce a jej pamätihodnosti 28
Významné podujatia v obci 30
Časová priamka 32
Moja rodina 34
Naša obec v povestiach, básňach a piesňach 36
Prišla jar 38
Veľká noc 40
Starám sa o svoje okolie 42
Čo už viem o našej obci 44

SLOVENSKO, MOJA VLASŤ

Poznávam mapu Slovenska 46
Pohoria a nížiny na mape Slovenska 50
Rieky a vodné plochy na mape Slovenska 54
Obce a cesty na mape Slovenska 56
Prišlo leto 58
Prázdniny – sen všetkých detí 60
Opakovanie 62

PATRIA

Milá žiačka, milý žiak,

učebnica vlastivedy ťa bude sprevádzať počas celého školského roka. Je to pracovná učebnica, môžeš do nej písať, kresliť, zaznamenávať si a pod. Budeš objavovať veľa zaujímavého o živote vo vašej obci a v jej okolí. Dozvieš sa, čo je mapa, ako sa vyznať v plánoch a čo si v nich všímať. Budeš pozorovať prírodu a prácu ľudí v rôznych ročných obdobiach. Dozvieš sa o významných sviatkoch, ktoré slávime na Slovensku. Objavíš veľa zaujímavostí o prírode a spoločnosti.

Pomáhať ti budú kamaráti
Michal, Slávka, Jakub a Lucia.

PATRIA

Miesto, kde žijem a učím sa

1. Ako sa volá obec, v ktorej bývaš? Opíš, kde sa nachádza v obci váš bytový/rodinný dom. Doplň text, vytvoríš tak adresu svojho bydliska.

Meno: _____ Priezvisko: _____

Ulica a číslo domu: _____

PSČ: _____ Obec: _____

Štát: _____

BÁDAJ ● RIEŠ ● TVOR

- Čo zaujímavé je v obci, v okolí tvojho bydliska? (Spomeň napr. námestia, park, významné budovy, najbližšie ulice, najbližšiu zastávku hromadnej dopravy, poštu, obchody, zdravotné stredisko, lesy...).
- Zisti od rodičov, starých rodičov alebo na internete, či sa niekedy zmenil názov vašej obce.
- Aký je vek vášho domu a ako vyzeral v minulosti? Čo všetko sa na ňom odvtedy zmenilo?

Žiak vie napísať presný názov svojej obce (presnú adresu školy a bydliska).

PATRIA

VLASTIVEDA_pre 3 rocnik.indd 4 11.9.2018 8:58:08

Škola

2. Škola má v našom živote dôležitú úlohu. Napíš, čo znamená škola pre teba.

_____

3. Opíš, ako vyzerá vaša škola a kde sa nachádza. Objavuj zaujímavosti obce v okolí školy. Porovnaj okolie tvojho bydliska s okolím školy.

4. Doplň text, vytvoríš tak adresu tvojej školy.

Názov školy: _____

Ulica a číslo budovy: _____

PSČ: _____ Obec: _____

Štát: _____

5. Skús odhadnúť, ako ďaleko bývaš od školy (koľko minút ti trvá cesta).

_____

BÁDAJ ● RIEŠ ● TVOR

- Zisti, kedy bola postavená vaša škola. Ktorú školu navštevovali tvoji rodičia (starí rodičia)? Popros ich, aby ti porozprávali o svojich školských rokoch. Zisti, čo všetko sa odvtedy zmenilo.
- V skupinách vytvorte príbeh o vašej škole. Použite slová: vchod, chodba, trieda, riaditeľňa.

● UŽ VIEM ●

Adresu môjho bydliska tvorí moje meno a priezvisko, názov ulice, číslo domu, poštové smerové číslo (PSČ), názov obce, názov štátu. V adrese školy je namiesto mena a priezviska názov školy, ďalej je v adrese názov ulice, číslo budovy, PSČ, názov obce a štátu. Na to, aby sa tvoj list kamarátovi dostal do jeho rúk, musíš správne napísať jeho adresu. Neznámemu adresu môjho bydliska nepoviem.

PATRIA

VLASTIVEDA_pre 3 rocnik.indd 5 11.9.2018 8:58:10

Bezpečná cesta do školy

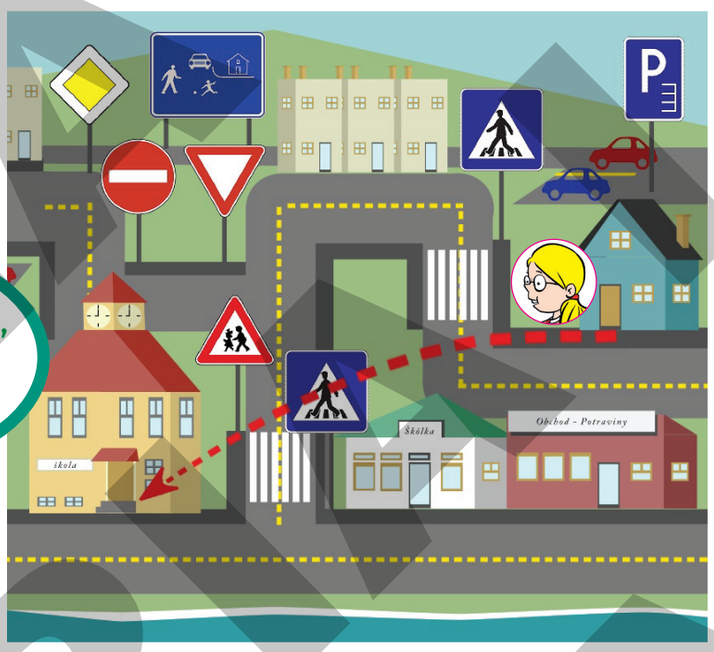

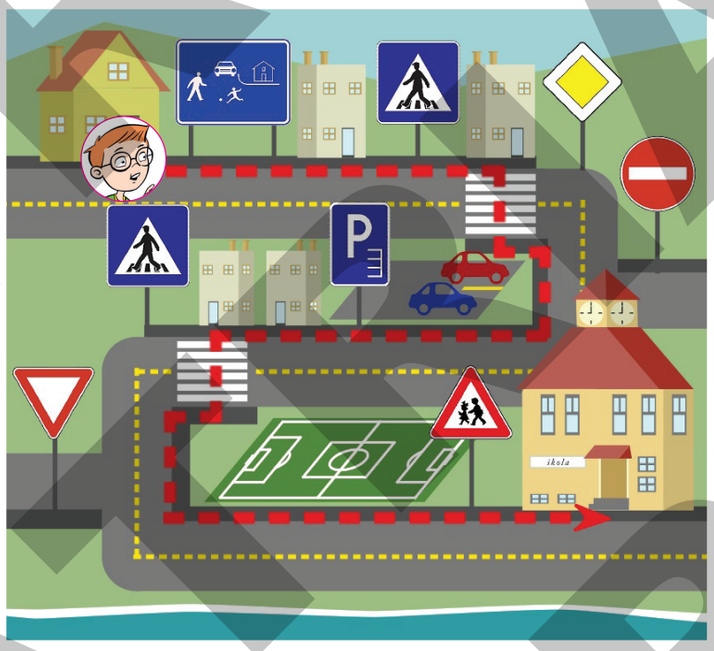

1. Pozorne si pozri obrázky. Ktoré z detí išlo do školy správne? Vysvetli prečo. Čo je dôležité urobiť pred prechádzaním cez cestu?

2. Vysvetli dopravné značky, ktoré sú na obrázkoch.

3. Ktoré dopravné značky vidíš, keď ideš do školy?

4. Ktoré pravidlá dodržiavaš pri svojej ceste do školy? Ak cestuješ autom, ktoré pravidlá musíš dodržiavať? Ako sa do auta bezpečne nastupuje (vystupuje)?

5. Na čo dávaš pozor, ak cestuješ do školy prostriedkami hromadnej dopravy (ideš pešo)?

Žiak vie porozprávať vlastnými slovami o ceste do školy alebo zo školy domov (bezpečnostné pravidlá pri ceste do školy).

PATRIA

VLASTIVEDA_pre 3 rocnik.indd 6 11.9.2018 8:58:11

BÁDAJ ● RIEŠ ● TVOR

- Opíš správanie sa detí na jednotlivých obrázkoch. Uveď z vlastných skúseností, či chodci ako účastníci cestnej premávky dodržiavajú bezpečnostné pravidlá.

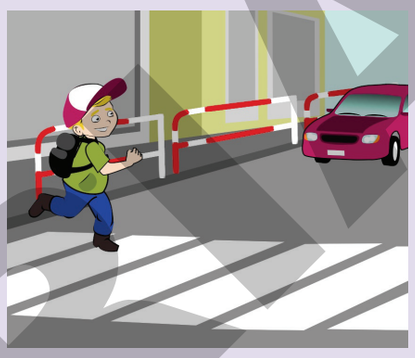

- Napíš pod obrázky správne riešenie dopravnej situácie.

_____ _____

_____ _____

_____ _____

- Niektoré deti idú v rámci obce do školy a zo školy na bicykli.
  Opíš situácie na obrázku. Uveď, čo je nesprávne. Zdôvodni prečo.
  Kde môžeš jazdiť na bicykli? Ktoré pravidlá cestnej premávky musíš dodržiavať?
  Ktoré ochranné, bezpečnostné prvky musíš mať pri jazde na bicykli?

- Vysvetli dopravné značky. Prekresli si ich na výkres a vystav v triede.
  Na internete vyhľadaj ďalšie dopravné značky pre cyklistov.

● UŽ VIEM ●

Pred vstupom na priechod sa **vždy rozhliadnem, najprv vľavo a potom vpravo.** Vždy prechádzam len **cez priechod pre chodcov.** Musím sa správať disciplinovane ako chodec aj ako cestujúci v dopravnom prostriedku na ceste do školy a zo školy. Na bicykli **môžem jazdiť** len po trasách určených pre cyklistov a musím dodržiavať dopravné predpisy – pravidlá a rešpektovať dopravné značky.

VLASTIVEDA_pre 3 rocnik.indd 7 11.9.2018 8:58:12

Miestna krajina, obec

1. Pozorne si pozri obrázky a povedz, čo zobrazujú.

2. Uvažuj a povedz, ktorá krajina je na jednotlivých obrázkoch.

Keď sa napríklad na prechádzke pozrieš okolo seba, vidíš miestnu krajinu. Ak vidíš veľa budov, ulíc, námestí, parkov, je to mestská krajina. Ak sú budovy a domy menšie a je ich menej, je viac záhrad, polí, lúk, pasienkov a ovocných sadov, je to vidiecka krajina (dedina). Mesto aj dedinu nazývame obec. Menšiu obec nazývame dedina, väčšiu obec – mesto.

3. Napíš 3 veci, ktoré patria iba k mestu: _____ _____ _____

4. Napíš 3 veci, ktoré patria iba k dedine: _____ _____ _____

5. Doplň do viet správne slová. V mestskej krajine nájdeme: _____ _____

_____ . Lúky, sady, vinice nájdeme najčastejšie v _____ krajine.

6. Kde môžeš nájsť? Podčiarkni farebne (**v meste, na dedine, v oboch**).

bytové domy	rodinné domy	lekáreň	polia
pastviny	ovocné sady	kúpalisko	mestský úrad
obecný úrad	kostol	továreň	kaplnku
múzeum	nemocnicu	farmu	tržnicu
štadión	školu	letisko	divadlo

Čo z toho je vo vašej obci? Ktoré ďalšie znaky mestskej a vidieckej krajiny vieš vymenovať? Opíš, ako vyzerá tvoja miestna krajina.

Miestna krajina. Žiak vie zaradiť obec, kde býva, medzi mestá alebo dediny.

PATRIA

VLASTIVEDA_pre 3 rocnik.indd 8 11.9.2018 8:58:13

7. Porovnaj dopravu v meste a na dedine. Aká je dopravná situácia na cestách vo vašej obci? Ktoré druhy dopravy sú vo vašej obci?

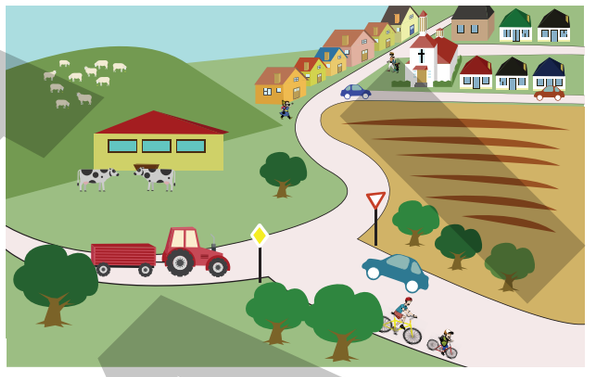

8. Zisti, v ktorej časti vašej obce je najviac obchodov; kde sú miesta na oddych; kde je najrušnejšia doprava; ktoré zdravotnícke zariadenia sú v obci.

9. Vyber a prečiarkni slovo, ktoré nepatrí do radu slov. Zdôvodni prečo.

lúky	pastviny	divadlo	polia
električka	trolejbus	traktor	lietadlo
nemocnica	električka	sídlisko	pastviny
trolejbus	ovocné sady	lesy	menšie obydlia

BÁDAJ • RIEŠ • TVOR

- Pracujte v skupinách. Na papier napíšte, čím je užitočná dedina pre mesto a čím je užitočné mesto pre dedinu. Svoje námety prezentujte pred celou triedou.

Dedina je mestu užitočná:	Mesto je dedine užitočné:

- Pozoruj a opíš povrch krajiny, kde je vaša obec (či je to krajina rovinatá alebo hornatá). Ktoré vodné toky a vodné plochy (napr. jazero), známe rastliny a živočíchy sa nachádzajú v miestnej krajine?
- Porozprávajte sa v triede o siedmich divoch sveta. Pokús sa určiť sedem divov vašej obce a jej okolia. Za najväčšie zaujímavosti

našej obce považujem: _____ _____ _____ _____

_____ _____ _____ Čím sú výnimočné?

• UŽ VIEM •

Keď opisujeme obec, jej okolie, hovoríme o **miestnej krajine.** Miestnu krajinu môžu tvoriť lesy, rieky, polia, cesty, priemyselné závody a pod. V **mestskej krajine** sú vysoké domy, široké ulice, námestia, veľa podnikov a organizácií. Je tam veľa obchodov, škôl, kín, divadiel a rušná doprava. Vo **vidieckej krajine** sú polia, pastviny, lúky, prípadne vinice. Sú v nej prevažne rodinné domy.

VLASTIVEDA_pre 3 rocnik.indd 9 11.9.2018 8:58:14

Prišla jeseň

1. Pozri si obrázok a uvažuj. Ktoré plody dozrievajú na poliach a v záhradách na jeseň? Uveď čo najviac druhov plodov.

2. Vysvetli Slávkinu vetu: Stromy žiaria farbami, záhrady a polia sú plné vitamínov.

3. Pozoruj zmeny v obci aj v jej okolí, ktoré sa dejú na jeseň. Uveď a opíš ich.

4. Ktoré zmeny pozoruješ v správaní živočíchov na jeseň?

Žiak dokáže charakterizovať zmeny vo svojej obci (v prírode) na jeseň a použiť pri tom vlastné pozorovania i skúsenosti (dĺžka dňa a iné).

PATRIA

VLASTIVEDA_pre 3 rocnik.indd 10 11.9.2018 8:58:16

5. Do prázdnych rámčekov nakresli alebo napíš, ako využívaš voľný čas v jeseni.

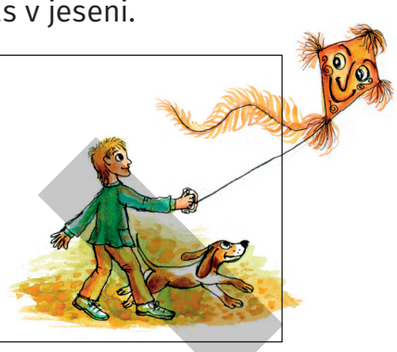

6. Zisti, kedy je jesenná rovnodennosť (rovnaká dĺžka dňa a noci). Informácie vyhľadaj v encyklopédiách, na internete a pod. Vyznač rovnodennosť na obrázku zvislou čiarou. Deň vyznač belasou a noc čiernou farbou. Čo sa deje s dĺžkou dňa a noci po rovnodennosti?

Na jeseň sa **dni krátia, počasie je chladnejšie,** viac daždivé, listy menia svoju farbu. Sťahovavé **vtáky odlietajú** do teplejších krajín. Ľudia **zbierajú úrodu** z polí a záhrad.

7. Napíš názvy jesenných mesiacov a charakterizuj ich podľa obrázkov.

8. Zakrúžkuj znaky, ktoré platia pre dnešné počasie.
Dnešný dátum:

BÁDAJ ● RIEŠ ● TVOR

- Rozdeľte sa na vychádzke do skupín. Každá skupina pozoruje a zaznamenáva si niečo z jesennej prírody (napr. spev vtákov, listy stromov, plody). Pozorovania v triede porovnajte a vyhodnoťte.
- Doneste si z vychádzky jesenné listy a spoločne vytvorte z nich niečo zaujímavé. Najskôr každý pomenuje rastliny, z ktorých sú listy.
- Vytvorte tekvicové strašiaky a urobte si výstavu.
- Ráno v škole pred vyučovaním zistite a zapíšte vonkajšiu teplotu a zhodnoťte viditeľnosť (svetlo, tma, používanie umelého osvetlenia). Robte tak v rovnakom čase do vianočných prázdnin. Merania a pozorovania vyhodnoťte.

● UŽ VIEM ●

Na jeseň sa znižuje nočná aj denná teplota. Dni sa začínajú skracovať, listy na stromoch menia farbu a opadávajú. V záhradách a na poliach ľudia zberajú úrodu a pripravujú pôdu na prezimovanie. Aj zvieratá voľne žijúce v prírode si pripravujú miesto na prezimovanie a sťahovavé vtáky odlietajú do teplejších krajín.

VLASTIVEDA_pre 3 rocnik.indd 11 11.9.2018 8:58:17

Život v obci – mesto a dedina

Nákupné centrá

Divadlá

Továrne

Inštitúcie

Doprava

Školy

1. Niektorým ľuďom vyhovuje život v meste, iným na dedine. Ktoré výhody (nevýhody) má bývanie v meste?

2. Doplň text. Naše mesto (okresné mesto) má _____ mestských častí. _____ z nich sú staršie a _____ je novších. V meste je najviac _____ domov. Za najväčšiu zaujímavosť nášho mesta považujem _____ _____. Ja bývam _____.

3. Čo poskytuje mesto svojim obyvateľom?

4. Ako sa vo vašom meste ochraňuje príroda? Čo by sa dalo zlepšiť?

Viac než polovica obyvateľov Slovenska žije v mestách. Rozlišujeme **malé mestá** (napr. Dolný Kubín, Kežmarok, Stará Ľubovňa), **stredne veľké mestá** (napr. Prešov, Nitra, Žilina) a **veľké mestá** (Bratislava a Košice). **Mesto poskytuje ľuďom veľa možností na prácu, štúdium, športovanie a pod.**

BÁDAJ • RIEŠ • TVOR

- **Život v meste/okresnom meste.** Ktoré možnosti poskytuje tvoje mesto/okresné mesto pre kultúru, šport, oddych, záľuby? Aká zdravotná starostlivosť je v meste? Ako v ňom funguje doprava?
- **Zásobovanie, čistenie a odvoz odpadu.** Zisti, ako sú zásobované mestá. Kto sa stará o to, aby v bytoch bolo teplo, teplá a studená voda? Kto odváža odpad?
- **Hodnotenie života v meste.** Ak bývaš v meste, zhodnoť spokojnosť so životom v ňom. Zisti čistotu ovzdušia a možnosti trávenia voľného času.

• UŽ VIEM •

V meste je viac škôl, úradov, obchodov, tovární aj možností zábavy. Problémom miest sú veľké vzdialenosti, dopravné zápchy na cestách, veľká kriminalita a znečistené ovzdušie.

Miestna krajina. Žiak vie zaradiť obec, kde býva, medzi mestá alebo dediny.

VLASTIVEDA_pre 3 rocnik.indd 12 11.9.2018 8:58:22

DEDINA

Rodinné domy

Úrodné polia

Lúky a pasienky

Ovocné sady

Roľnícke družstvo/roľnícka farma

V dedinách je väčšinou menej obchodov, nie je tam zvyčajne divadlo, niekedy ani kino. Na dedine žije väčšina ľudí v rodinných domoch so záhradou. V minulosti sa obyvatelia dedín venovali práci v poľnohospodárstve. Dnes mnohí dochádzajú za prácou do mesta, ale napriek tomu väčšina by nemenila život na dedine za život v meste.

1. Uveď, na čo sa využívajú polia. _____

2. Ak bývaš na dedine, porozprávaj, ako vyzerá vaša dedina.

3. Chceš/nechceš vymeniť život na dedine za život v meste (alebo opačne)? Zdôvodni prečo.

4. Doplň text. Ľudia na dedine sa venujú _____ , domy sú zväčša _____ , na cestách je _____ áut, môžeme tam vidieť aj poľnohospodárske stroje, napr. _____ .

BÁDAJ ● RIEŠ ● TVOR

- **Využívanie pôdy.** Ak máte pôdu, na čo ju využívate? Ktoré ovocné stromy a kry pestujete? Ktoré druhy zeleniny pestujete? Ktoré hospodárske zvieratá sa chovajú v tvojom okolí? Zhodnoť význam pôdy. Čo navrhuješ na jej ochranu?
- **Význam potravín.** Sleduj a zapisuj si, čo zješ počas jedného dňa z obilnín, ovocia a zeleniny. Ktoré plodiny si vypestovala vaša rodina? Ktoré ste kupovali? Zisti z etikety potravín, odkiaľ potraviny pochádzajú.

● UŽ VIEM ●

Na dedine je menší **počet obyvateľov** a väčšinou menšia vybavenosť ako v meste. Hlavnou činnosťou ľudí na dedine sú **poľnohospodárske práce** (pestovanie rastlín a chov zvierat), ľudia bývajú väčšinou v **rodinných domoch.** Na dedinách je zvyčajne čistejšie ovzdušie ako v mestách.

VLASTIVEDA_pre 3 rocnik.indd 13 11.9.2018 8:58:23

Doprava v obci

Čo si myslíš, ako ľudia voľakedy prekonávali vzdialenosti medzi mestami a dedinami? V čom bolo cestovanie iné, ako je dnes?

Ktoré dopravné prostriedky najčastejšie využívali?

Existovali cestovné poriadky, autobusové a vlakové stanice?

1. Napíš pod obrázky názvy dopravných prostriedkov.

2. Spoločne so spolužiakmi nájdi odpovede na otázky Miška, Slávky, Lucky. Môžeš si pomôcť aj internetom.

Doprava slúži na prepravu ľudí a rôzneho tovaru. Podľa toho ju rozdeľujeme na osobnú a nákladnú dopravu. Na dopravu využívame dopravné prostriedky. Podľa toho, kde sa dopravné prostriedky pohybujú, poznáme dopravu pozemnú, vzdušnú a vodnú.

ZAUJÍMAVOSŤ

- Ešte pred 150 rokmi ľudia nepoznali autá ani žiadne samohybné stroje.
- Prvé vozne pohybujúce sa po železnici ťahali kone.
- Existuje aj potrubná doprava, prepravuje sa ňou napr. plyn, ropa.

3. Ktoré druhy dopravy poznáš? Priraď k nim dopravné prostriedky.

Druh dopravy	Dopravný prostriedok	Kde sa dopravné prostriedky pohybujú

4. Porozprávaj, ktorá doprava sa využíva vo vašej obci.

5. Ktorými spôsobmi sa prepravujeme dnes?

Opísať druhy dopravy v obci (zopakovať si bezpečnosť na cestách).

VLASTIVEDA_pre 3 rocnik.indd 14 11.9.2018 8:58:24

Určite každý z vás už cestoval vlakom alebo autobusom. O odchodoch a príchodoch vlakov a autobusov nás informujú cestovné poriadky. Čoraz častejšie už využívame cestovný poriadok na internete, kde možno nájsť spoje aj s možnosťami prestupov.

6. Nájdi na internete cestovný poriadok (pozri obrázok). Zisti z cestovného poriadku, koľko trvá cesta z Bratislavy – do Košíc. Aká vzdialenosť je medzi týmito mestami?

Ak potrebuješ byť o 15,00 hod. v Košiciach, ktorým spojom budeš cestovať? Zisti, čo znamenajú jednotlivé symboly pri názve vlaku.

Bratislava hl.st. » Košice

od 16.11.2018 Pi 7:00

Zmeniť zadanie | Nové zadanie | Hľadať cestu naspäť | Trvalý odkaz | PREDCHÁDZAJÚCE | NASLEDUJÚCE

Všetky výsledky | Vytlačiť | PDF | Poslať e-mailom | Pridať do Mojich spojení | Nastavenie

8:01	Dátum	Odkiaľ/Prestup/Kam	Prích.	Odch.	Pozn.	Spoje
	16.11.	Bratislava hl.st.		8:01		R 811 Sitno R D
		Košice	14:37			

Celkový čas **6 hod 36 min**, vzdialenosť **442 km**, cena **18,64 EUR / tarifa ZSSK KLASIK RAILPLUS 13,98 EUR**
Železničná spoločnosť Slovensko, a.s.

Detail spojenia | Vytlačiť | Poslať e-mailom | Odstrániť spojenie | Pridať do Mojich spojení | Pridať do kalendára

8:03	Dátum	Odkiaľ/Prestup/Kam	Prích.	Odch.	Pozn.	Spoje
	16.11.	Bratislava hl.st.		8:03		R 603 PSS Lišiak R D
		Košice	13:53			

Celkový čas **5 hod 50 min**, vzdialenosť **445 km**, cena **18,76 EUR / tarifa ZSSK KLASIK RAILPLUS 14,07 EUR**
Železničná spoločnosť Slovensko, a.s.

Detail spojenia | Vytlačiť | Poslať e-mailom | Odstrániť spojenie | Pridať do Mojich spojení | Pridať do kalendára

7. Vyhľadaj a napíš spoje z vášho bydliska k starým rodičom (alebo k tete, krstným rodičom...). Uveď aj miesta prestupu. Použi cestovný poriadok vo vašej obci na zastávke alebo na autobusovej stanici.

8. Ktorým dopravným prostriedkom by si sa chcel odviezť? Zdôvodni prečo.

9. Uveď tri najdôležitejšie bezpečnostné pravidlá, ktoré dodržiavaš pri bicyklovaní.

BÁDAJ ● RIEŠ ● TVOR

- Pozoruj dopravnú premávku na určenom stanovisku. Zaznamenaj si, čo zistíš. Svoje zistenia prezentuj v triede spolužiakom. Zhodnoť dopravnú premávku.
  - Ktoré druhy dopravných prostriedkov sa na danom mieste v stanovenom čase pohybovali?
  - Ako sa správali chodci (či prechádzali cez priechod, či čakali pri semafore na zelenú, ako išli po chodníku...)?
  - Ako sa správali vodiči (dávali prednosť chodcom, dodržiavali dopravné značky)?

● UŽ VIEM ●

Podľa toho, čo sa prepravuje, rozdeľujeme dopravu na **osobnú** a **nákladnú.** Poznáme **pozemnú, vzdušnú** a **vodnú** dopravu.

VLASTIVEDA_pre 3 rocnik.indd 15 11.9.2018 8:58:25

Spomienka na našich predkov

1. Doplň. V našej obci sú pomníky padlým bojovníkom za slobodu.

Nachádzajú sa _____ .

Na ich počesť sa kladú _____ .

2. Ak máš skúsenosť zo spomienkovej udalosti na vojakov, ktorí zahynuli počas vojny, opíš ju.

Sviatok všetkých svätých 1. november či **Pamiatka zosnulých** 2. november sú dni, kedy si najviac **spomíname** na našich blízkych, ktorí už nežijú. V tieto dni chodia ľudia na cintoríny, prinášajú kvety a vence, zapaľujú sviečky a spomínajú na tých, ktorí s nimi žili. Sviečky zapaľujú aj významným osobnostiam, ktoré sa narodili alebo v obci žili.

Pamiatka zosnulých

Pamätník padlým hrdinom v Leviciach

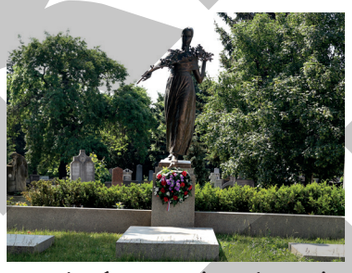
Hrob významnej osobnosti

ZAUJÍMAVOSŤ

Nie všade na svete spomínajú na zosnulých s pietou a úctou.
V USA je tento sviatok známy ako **Halloween.**
Symbolmi sú rôzni duchovia, kostlivci. Naši dávni predkovia vyrezávali tekvice, dávali do nich sviečky. Tento zvyk sa neskôr vytratil.

Moji predkovia

Marek o svojej praprastarej mame napísal: „Stará mama našej starej mamy si myslela, že za televízorom sú schovaní ľudia a stále čakala, kedy pôjdu spať. Výťahom nešla, lebo sa bála, že ide do pekla.“

Porozprávať, ako si ľudia pripomínajú svojich predkov a priateľov na jeseň (Pamiatka zosnulých.)

VLASTIVEDA_pre 3 rocnik.indd 16 11.9.2018 8:58:25

3. Čo si myslíš, prečo sa praprastará mama takto správala?
Mali ľudia v dávnej minulosti televízor či výťah? Ako asi žili?

4. Skús pátrať po histórii svojej rodiny.
Môžu to byť fotografie, písomnosti alebo rozličné predmety.
Čo by starý predmet porozprával o tom, ako bol používaný, keby vedel hovoriť?

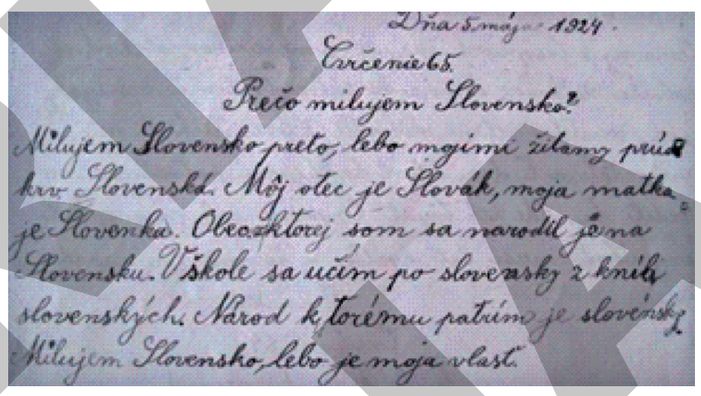
Dňa 5 máj 1924.
Cvičenie 65.
Prečo milujem Slovensko?
Milujem Slovensko preto, lebo mojimi žilami prúdi krv Slovenska. Môj otec je Slovák, moja matka je Slovenka. Obecktorej som sa narodil je na Slovensku. V škole sa učím po slovensky z kníh slovenských. Národ ktorému patrím je slovenský. Milujem Slovensko, lebo je moja vlasť.

BÁDAJ ● RIEŠ ● TVOR

- Ako často navštevovali školu tvoji rodičia/starí rodičia?
  Chodili pravidelne do školy? Ako oslovovali učiteľov?
  Čo sa smelo v škole a čo sa nesmelo? Ako trávili prestávky?
  Boli školské tresty? Z čoho mali žiaci najväčšie obavy?
  Ako vyzerali vysvedčenia (žiacke knižky)?
- Zisti. Ako vyzeral **voľný čas rodičov/starých rodičov?** Ako trávili čas po škole? Aké boli krúžky, ktoré hry sa hrali, čo všetko museli robiť doma, ako trávili víkendy (pracovné soboty), kam sa chodilo na výlety (dovolenky), ako sa obliekali...

Na futbalový zápas sa išlo na motorke (1962)

Dokument starý 200 rokov

● UŽ VIEM ●

V dňoch, keď je Sviatok všetkých svätých (1. november) a Pamiatka zosnulých (2. november), navštevujú ľudia cintoríny. Pri sviečkach spomínajú s úctou na predkov rodiny, blízkych, priateľov, ktorí už nežijú. Svojich predkov môžeme spoznávať a pripomínať si napr. na fotografiách. Predmety, ktoré používali, môžu napovedať, ako asi žili.

VLASTIVEDA_pre 3 rocnik.indd 17 11.9.2018 8:58:27

Orientácia podľa poludňajšieho tieňa

1. Pomôžte Slávke uhadnúť hádanku. Vysvetlite príslovie: Váž si strom pre jeho tieň.

_____

_____

_____

2. Pozoruj, odkiaľ dopadajú slnečné lúče do vašej triedy v rôznom čase počas dňa. Kam smeruje tieň, keď slnko vychádza (zapadá)?

Bádaj so spolužiakmi.

- Vytvorte menšie skupiny a zaznamenávajte, či sa v priebehu dňa mení dĺžka a smer (smerovanie) tieňa.
- Na papier a na kartón nakreslite kruh. Vystrihnite kruhy, na okraji kartónu je vhodné nechať voľné miesto na zaznamenávanie.
- Oba kruhy zlepte.
- Do stredu zlepených kruhov zapichnite špajdľu (asi polovičnú dĺžku) a spodnú časť špajdle upevnite v zemi alebo pomocou plastelíny (pod kruhom).
- Pomôcku umiestnite na slnečné miesto.
- Dĺžku a smer tieňa vyznačte ráno, cez veľkú prestávku, napoludnie a popoludní (nezabudnite zaznačiť aj čas).

Vyhodnotenie merania:

Ako sa menila dĺžka tieňa? Kedy bol tieň najkratší (najdlhší)? Ako sa menil smer tieňa počas dňa? Zaznamenanú dĺžku a smer tieňa si navzájom porovnajte.

Zistenie: Ráno bol tieň _____. Napoludnie bol _____ a popoludní bol _____. Menil sa aj smer tieňa. (Uveď predpoklad, prečo sa menila dĺžka a smer tieňa.) _____

_____

Žiak vie určiť smer na sever podľa poludňajšieho tieňa a identifikovať svetové strany v krajine.

PATRIA

VLASTIVEDA_pre 3 rocnik.indd 18 11.9.2018 8:58:29

Orientácia podľa svetových strán

1. Pomocou tieňa môžeš určiť svetové strany aj ty. Na poludnie sa postav tak, aby ti slnko svietilo na chrbát. Tvoj tieň bude smerovať na sever **(S),** upažená pravá ruka na východ **(V),** ľavá na západ **(Z)** a chrbtom budeš stáť smerom na juh **(J).** Sever, juh, východ a západ sú **hlavné svetové strany.**

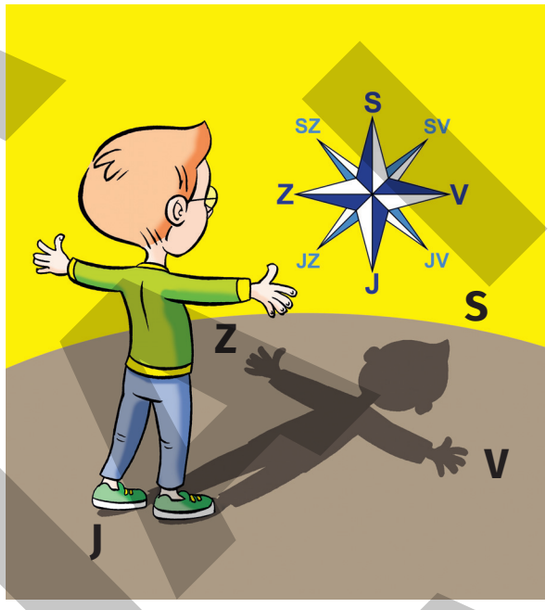

2. Okrem hlavných svetových strán sú ešte **vedľajšie svetové strany:** medzi severom a východom je severovýchod **(SV),** medzi juhom a východom je juhovýchod **(JV),** medzi juhom a západom je juhozápad **(JZ),** medzi severom a západom je severozápad **(SZ).** Urč, čo je vedľa teba smerom na severovýchod (SV) alebo severozápad (SZ).

3. Ktoré zviera je na sever od opice?
Urč zvieratá na juhovýchod od včely.
Urč polohu slimáka smerom od opice.
Ktoré zvieratá sú smerom na sever od žirafy?
Ktoré zvieratá sú na východ od medveďa?
Urč polohu všetkých zvierat smerom od leva.

4. Urč podľa svetových strán, ktorým smerom je od školy mestský/obecný úrad (kostol, zdravotné stredisko, pošta, váš dom).

ZAUJÍMAVOSŤ

Na určovanie svetových strán sa používa kompas, buzola.
Zisti na internete alebo v encyklopédii,
ako sa možno orientovať podľa svetových strán,
ak nesvieti slnko a ani nemáš pri sebe kompas, buzolu.

Na niektorých kompasoch sú skratky svetových strán v anglickom jazyku:
sever N (North), juh S (South), východ E (East), západ W (West).

Kompas

UŽ VIEM

Za slnečného dňa na poludnie náš tieň smeruje na sever (S). Ak upažíme ruky, pravá ruka bude smerovať na východ (V), ľavá na západ (Z) a chrbtom budeme otočení na juh (J).

VLASTIVEDA_pre 3 rocnik.indd 19 11.9.2018 8:58:30

Orientácia v obci podľa významných objektov

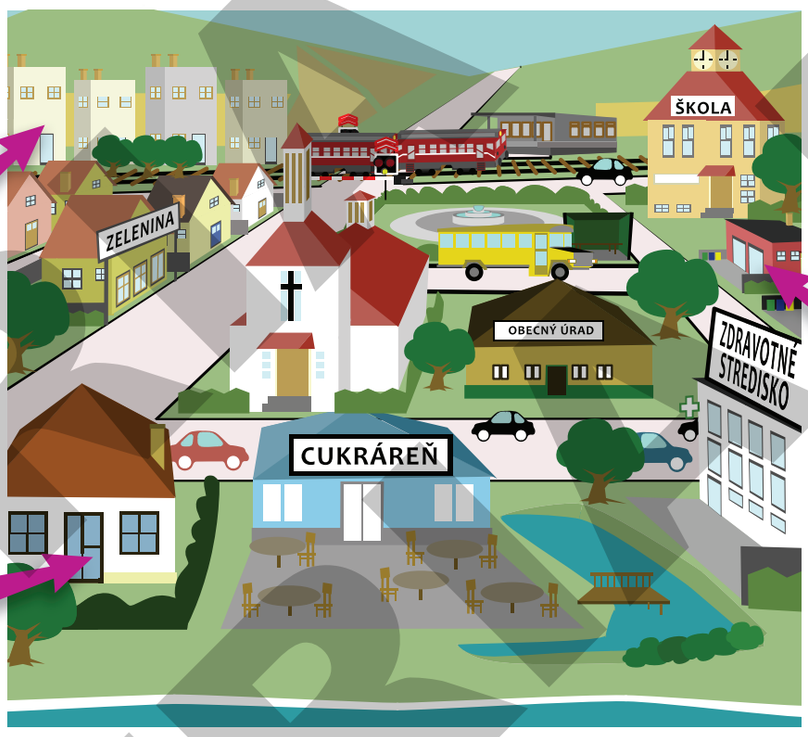

Miško, Jakub a Slávka sú spolužiaci,
ale každý z nich býva v inej časti obce – na obrázku to označujú šípky.

1. Vyznač Jakubovu cestu do školy. Okolo ktorých objektov prechádza?

2. Podobne opíš Slávkinu a Miškovu cestu do školy. Okolo ktorých objektov vedie ich cesta?

3. Kde sú nebezpečné miesta na ich ceste do školy? Na čo si majú dávať pozor?

4. Kto býva ku škole najbližšie a kto najďalej?

5. Uveď dôležité objekty, okolo ktorých prechádzaš, keď ideš do školy.

Na ceste si vždy treba všímať orientačné body, aby sme sa správne orientovali a nestratili sa. Orientačné body sú významné objekty, ktoré sú jedinečné a nemožno si ich pomýliť s inými. Orientačným bodom môže byť napr. kostol, pomník, historická budova, múzeum, rieka, jazero a iné.

Žiak sa vie orientovať v okolí školy a bydliska pomocou svetových strán
a významných objektov v miestnej krajine.

PATRIA

VLASTIVEDA_pre 3 rocnik.indd 20 11.9.2018 8:58:31

Orientácia v obci podľa svetových strán

6. V ktorej časti obce býva Jakub (Miško, Slávka) podľa svetových strán? (Pozri obrázok na s. 20 hore.)

7. Uveď, ktorým smerom od školy je v obci zdravotné stredisko (použi skratky svetových strán) _____ , predajňa potravín _____ , železničná stanica _____.

BÁDAJ ● RIEŠ ● TVOR

- **Uveď, na ktorú svetovú stranu smeruje hlava delfína** (skratkami svetových strán).

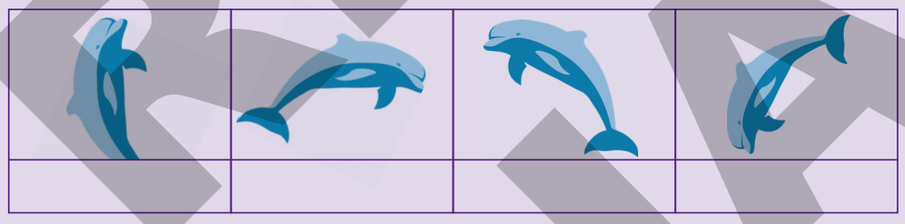

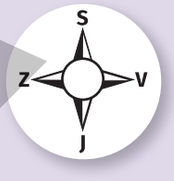

- **Orientácia podľa svetových strán na vychádzke.**
  Choďte celá trieda na vychádzku. Zoberte si so sebou plán obce a kompas. Zastavte sa na stanovišti, kde sú známe objekty obce. Pomocou kompasu určte hlavné svetové strany. Plán obce otočte tak, aby orientačné body a svetové strany zodpovedali skutočnosti. Vyhľadajte dominanty obce podľa svetových strán v skutočnosti, v pláne obce. Ktoré zaujímavosti ste zistili?

_____

- **Slávka v meste.** Pomôž Slávke zorientovať sa v meste. Čo je na sever od miesta, kde sa nachádza? Na ktorú svetovú stranu od Slávky je továreň? Opíš jej cestu z miesta, kde sa nachádza smerom k nákupnému stredisku (najskôr podľa významných objektov, potom podľa svetových strán). Slávka z nákupného strediska telefonovala mame, že nevie, kde je autobusová zastávka. Opíš jej presne cestu podľa orientačných bodov, svetových strán, aby trafila.

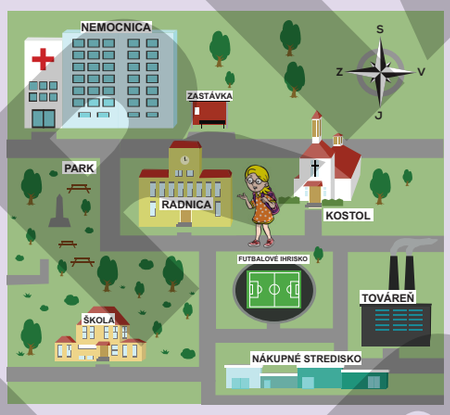

- **Orientácia v okolí bydliska.**
  Uveď, čo sa nachádza v okolí tvojho bydliska smerom na:

sever _____

juh _____

východ _____

západ _____

● UŽ VIEM ●

Hlavné svetové strany sú: sever (S), juh (J), východ (V) a západ (Z). Vedľajšie svetové strany sú: severovýchod (SV), severozápad (SZ), juhovýchod (JV) a juhozápad (JZ). Orientovať sa v obci možno podľa významných objektov a podľa svetových strán.

VLASTIVEDA_pre 3 rocnik.indd 21 11.9.2018 8:58:32

Orientácia podľa plánu obce

Na fotografii hore je obec Malý Lipník. Je to letecká snímka časti obce.

Vľavo je satelitná snímka, ktorá zobrazuje tú istú časť obce ako letecká fotografia. Vpravo je plán obce.

1. Ukáž na pláne cestu cez obec – poštu, kostol s cintorínom. Vyhľadaj rovnaké orientačné body na leteckej a satelitnej snímke. Ktoré výhody má plán, ktoré fotografia?

2. Na internete vyhľadaj plán vašej obce. Čo tvorí stred obce? Ktoré dôležité objekty sú vyznačené v pláne vašej obce?

ZAUJÍMAVOSŤ

Turisti sa orientujú podľa turistických značiek. Čo vieš vyčítať z tejto turistickej značky?

Žiak vie opísať podľa náčrtu cestu do stredu obce (mesta a dediny), opísať svoju obec (napr. aké domy, ulice pozná, možno aj vymenovať, blízka rieka, park a iné. Vie zhotoviť jednoduchý nákres okolia školy a bydliska.

VLASTIVEDA_pre 3 rocnik.indd 22 11.9.2018 8:58:33

3. Ktorým smerom je váš dom (škola) od stredu obce?

4. Nakresli plán stredu vašej obce a vyznač na ňom hlavné orientačné body.

5. Nákresy si v skupinách porovnajte. Ako hodnotíš svoj nákres?

Obce sa obyčajne rozrastali okolo **strednej časti,** kde bolo námestie s kostolom, škola a niekoľko významnejších budov. **Okolo stredu** postupne vznikali ďalšie časti obce – sídliská, vilové štvrte. Niektoré časti väčších obcí majú samostatné pomenovanie.

ZAUJÍMAVOSŤ

Okrem plánu obce sa používajú aj iné plány, napr. plán nákupného centra, veľkého parku či ZOO. Slúžia na prehľadnú a rýchlu orientáciu.

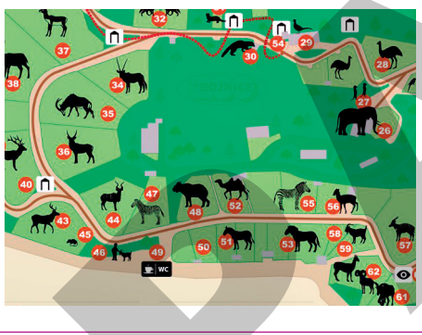

BÁDAJ ● RIEŠ ● TVOR

- Opíš svoju obec podľa plánu. Ktoré zaujímavé objekty sa nachádzajú v obci? Ukáž na pláne ulice, ktoré poznáš, a pomenuj ich. Ukáž na pláne rieku (potok), ktorá cez obec preteká, ukáž na pláne miesto, kde chodia ľudia oddychovať a pod.
- Pracujte v skupinách, poraďte návštevníkovi obce, ako sa dostane zo železničnej stanice (autobusovej zastávky) k:
  – vašej škole,
  – zdravotnému stredisku,
  – kostolu,
  – športovému ihrisku.
- Načrtnite plán a opíšte cestu.

● UŽ VIEM ●

Podľa plánu obce možno opísať a ukázať napr. cestu do stredu obce od školy (domu). Na pláne obce možno nájsť významné objekty, domy, ulice, ktoré poznáme, park a pod.

VLASTIVEDA_pre 3 rocnik.indd 23 11.9.2018 8:58:34

Prišla zima

1. Napíš, ktoré zimné športové potreby máš doma.

2. Pre ktoré zimné športy sú najlepšie podmienky vo vašej obci a v jej okolí? Pozorne si pozri obrázok a zisti, ktoré deti sú v nebezpečenstve. Zdôvodni prečo.

3. Vysvetli podľa obrázka, ako prežívajú zimu medveď a jež. Čím sa živia? Zisti na internete (v odborných knihách), ako zimujú iné živočíchy.

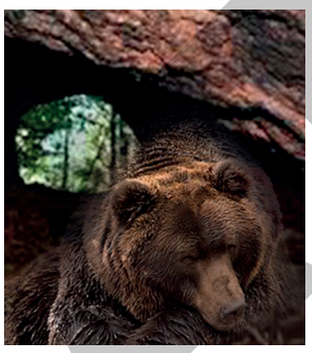

4. Pozoruj prírodu v obci a v okolí. Uveď zmeny, ktoré nastali v období zimy. Všímaj si aj, kedy sa stmieva (o ktorej hodine), o ktorej hodine je ráno svetlo.

5. Zisti napr. na internete, čo je zimný slnovrat a kedy je najkratší deň a najdlhšia noc. Čo sa deje po zimnom slnovrate s dĺžkou dňa a noci? Zhodnoť dĺžku dňa a noci v zime. Deň vyznač na obrázku belasou farbou a noc čiernou.

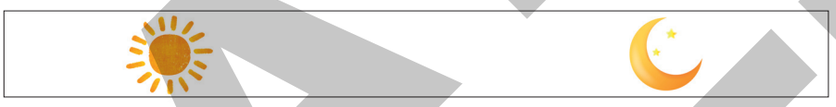

6. Napíš názvy zimných mesiacov a vymysli symbol pre každý z nich.

7. Podľa znaku počasia opíš počasie v zime. Ak nejaký symbol chýba, dokresli.

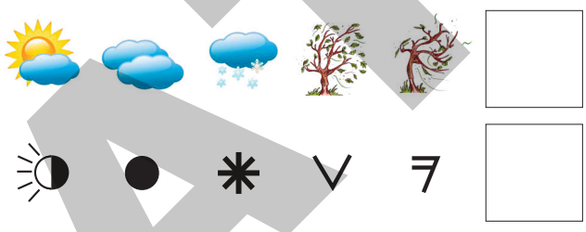

(Žiak vie charakterizovať zmeny vo svojej obci v zime (vlastné pozorovania).

VLASTIVEDA_pre 3 rocnik.indd 24 11.9.2018 8:58:34

8. Prezri si obrázky vtákov.
Krížikom označ vtáky,
ktoré u nás zimujú.
Čím ich môžeme prikrmovať?

9. Vysvetli symboly zimných sviatkov.

10. Občas býva zima bez snehu. Čo si myslíš, je pre rastliny v zime lepšia snehová prikrývka alebo holá zmrznutá zem? Čo viac vyhovuje vtákom? Komu vyhovuje zima bez snehu?

11. Pozorne prečítaj a povedz, ktorá informácia a čím je pre teba zaujímavá.

V zime býva krajina väčšinou zasnežená, rieky a jazerá zamrznuté. Dni sú krátke a noci dlhé s nízkou teplotou. Zvieratá majú perie alebo srsť vymenenú za zimnú. Zhromaždili si potravu v norách, brlohoch. Ryby a žaby zaliezli do bahna, kde im je teplejšie. Možno robiť zimné športy, napr. sánkovať sa, korčuľovať sa, lyžovať.

BÁDAJ • RIEŠ • TVOR

- **Život zvierat v zime** (podľa informácií z internetu, kníh, stretnutia s poľovníkmi) – plagát, prezentácia alebo iná forma.
- **Bezpečnostné pravidlá pri zimných športoch** – plagát, kresba alebo iná forma.
- **Najkrajšia fotografia.** Na vychádzke v zimnej prírode vyhľadajte najkrajšie miesta miestnej zimnej krajiny. Po návrate si urobte prezentáciu a vyhodnoťte fotografické zábery.

• UŽ VIEM •

V zime je nízka teplota, väčšinou je v krajine sneh, voda zamrza (napr. v jazerách). Dni sú krátke a noci dlhé. Zvieratá zimujú vo svojich úkrytoch (v norách, brlohoch a pod.). Zima ponúka rôzne možnosti na športovanie (korčuľovanie, lyžovanie, sánkovanie atď.). Pri športovaní treba dbať na bezpečnosť.

VLASTIVEDA_pre 3 rocnik.indd 25 11.9.2018 8:58:35

Zimné sviatky

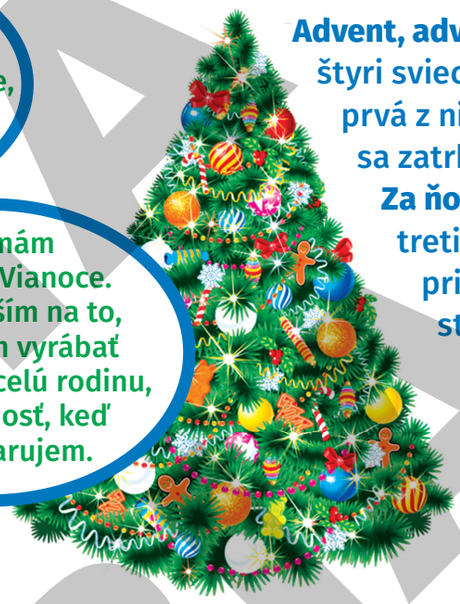

Advent, advent,
štyri sviece,
prvá z nich
sa zatrbliece.
Za ňou druhá,
tretia zhorí,
prinesieme
stromček z hory.
A keď štvrtá
horí stíška,
tešíme sa
na Ježiška.

V zime oslavujeme viaceré zimné sviatky. Najkrajšie sú **Vianoce.** Sú sviatkami rodiny, **obdarúvania** a **lásky.** Kresťania oslavujú narodenie **Ježiška.** Obdobie štyri týždne pred Vianocami sa nazýva Advent.

1. Porozprávaj, ako sa u vás doma pripravujete na Vianoce. Ako sa ty zapájaš do predvianočných príprav?
Vyber z obrázkov tie, ktoré aj u vás doma patria k Vianociam.

ZAUJÍMAVOSŤ

V minulosti ľudia už niekoľko týždňov pred Vianocami robili rozličné tajomné (magické) veci (úkony). Tieto zvyky sa odovzdávali celé generácie. Dnes sa už mnohé nerobia, lebo ľudia už ich tajomnej sile neveria.

2. Pred Vianocami si navzájom posielame vianočné pozdravy. Na pracovnom vyučovaní si vyrob vianočný pozdrav. Komu ho pošleš alebo odovzdáš?

Žiak vie porozprávať o sviatočných dňoch v obci na rozhraní kalendárnych rokov.

VLASTIVEDA_pre 3 rocnik.indd 26 11.9.2018 8:58:37

3. Koniec kalendárneho roka sa oslavuje 31. decembra. V kalendári je v tento deň meno _____. Nasledujúci deň _____ už začína nový kalendárny rok.

4. Napíš, ktorý kalendárny rok teraz končí _____ a ktorý začína _____.

Vieš, že Slovenská republika oslavuje 1. januára významný sviatok? Je to výročie jej vzniku. Vznikla 1. januára 1993. Koľko má teraz rokov? Vypočítaj.

5. Spoj symboly Nového roka a Silvestra s listom z kalendára.

6. Zdôvodni, prečo ich s nimi spájame.

7. Vyfarbi správnu odpoveď.

Nový rok začína | **1. januára** | **31. decembra** | **6. januára**

Vianočné obdobie končí kresťanským sviatkom Traja králi, ktorý je 6. januára. Žiakom obyčajne vtedy končia zimné prázdniny.

8. Porozprávaj, ako prežívate vo vašej obci sviatok Traja králi.

9. Usporiadaj udalosti, ako podľa času za sebou nasledujú:
Silvester, Vianoce, Mikuláš, Traja králi, Nový rok, Katarína, Lucia.

_____

_____

10. Porozprávaj, aké máš plány na zimné prázdniny.

BÁDAJ ● RIEŠ ● TVOR (vyber si najviac dve úlohy)

- Diskutuj v triede, ktorý stromček menej poškodzuje životné prostredie – umelý alebo prírodný. Vysvetli svoj názor.
- Vyhľadaj a napíš novoročný vinš a daj ho v triede na nástenku.
- Zisti, či v rodine alebo v tvojom okolí nebude niekto sám na Štedrý deň. Porozmýšľaj, ako mu môžeš pomôcť.

● UŽ VIEM ●

Vianoce sú sviatky **rodiny, lásky** a **obdarúvania sa.** Kresťania na Vianoce oslavujú narodenie Ježiška. Kalendárny rok končí **31. decembra** a nový kalendárny rok začína **1. januára.** Prvý január je aj sviatok **vzniku Slovenskej republiky.** Vianočné obdobie končí **6. januára** sviatkom **Troch kráľov.**

VLASTIVEDA_pre 3 rocnik.indd 27 11.9.2018 8:58:38

Minulosť obce a jej pamätihodnosti

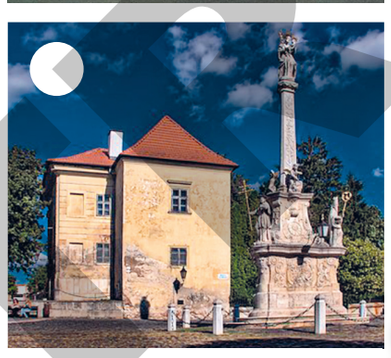

Každá obec na Slovensku má svoju minulosť – históriu. Staré budovy a predmety sú historické pamiatky. Takýmito historickými pamiatkami v obci môže byť kostol, kaplnka, rodný dom významnej osobnosti, pamätník významnej udalosti, ale aj hrad, ktorý sa nachádza nad obcou atď. Historické pamiatky majú nevyčísliteľnú hodnotu, sú bohatstvom Slovenska.

1. Označ krížikom obrázky, na ktorých sú historické pamiatky.

2. Vysvetli, prečo sa nazývajú tieto pamiatky historické. Zdôvodni, prečo majú nevyčísliteľnú hodnotu.

3. Čo môžeš vyčítať z tabuľky na kaštieli? (obrázok vpravo)
- Kedy bol kaštieľ postavený?
- Ktorý šľachtický rod postavil kaštieľ?
- Na čo kaštieľ slúžil v minulosti?
- Zisti, kde sa nachádza.

Žiak vie určiť dve historické pamiatky vo svojej obci

VLASTIVEDA_pre 3 rocnik.indd 28 11.9.2018 8:58:38

4. Choďte celá trieda na vychádzku po obci. Všímaj si, ktoré pamiatky sú vo vašej obci. Z vychádzky si urob krátky záznam.
V obci máme tieto historické pamiatky:

Nalep si fotografiu dvoch zaujímavých historických pamiatok vo vašej obci (môžeš aj nakresliť).

UŽ VIEM

Medzi historické pamiatky možno zaradiť napr. kostol, hrad, rodný dom významnej osobnosti, rôzne predmety.

PATRIA

VLASTIVEDA_pre 3 rocnik.indd 29 11.9.2018 8:58:39

Významné podujatia v obci

OBEC DLHÁ

525. výročie založenia obce

25. mája 2019
14,00 hod.
príhovor starostu a otvorenie osláv
14,20 hod.
Účinkujú:
folklórny súbor Trávnica
so svojimi hosťami,
ženská spevácka skupina Prvosienka,
DFS Fialka, deti zo základnej školy
16,00 hod.
tvorivé dielne v základnej škole
19,00 hod.
ľudová veselica v kultúrnom dome

Prajeme všetkým príjemnú zábavu!

Počas roka sú v obciach rôzne zaujímavé podujatia, väčšinou sú to kultúrno-spoločenské akcie (napr. Deň matiek, Deň detí, dožinky, hody, Mikuláš, Vianoce), športové akcie (napr. futbalové turnaje, bežecké preteky...). Usporiadateľom týchto akcií je obecný úrad (mestský, miestny), ktorý chce, aby na podujatia prišlo čo najviac ľudí, preto o nich vopred informuje viacerými spôsobmi.

1. Ktoré významné podujatia bývajú v tvojej obci počas roka?

2. Rozdeľ podujatia na kultúrno-spoločenské a športové.

3. Porozprávaj, ako sa o podujatiach dozvieš, akým spôsobom sú propagované. Ktoré informácie musí obsahovať oznam o podujatí?

4. Napíš, ktoré podujatia chceš, aby boli v tvojej obci.

5. Opíš, ako sa na jednotlivé podujatia ľudia obliekajú. Ako sa na nich správajú?

VLASTIVEDA_pre 3 rocnik.indd 30 11.9.2018 8:58:40

BÁDAJ ● RIEŠ ● TVOR

- Vytvor pozvánku na kultúrno-spoločenské alebo športové podujatie vo vašej obci a ukáž ju celej triede.
  Nezabudni povedať, na ktoré miesta v obci ju navrhuješ umiestniť.
  Pozvánku môžeš vytvoriť so spolužiakom aj formou plagátu.

Názov obce: _____

Názov podujatia:

Kedy:

Kde:

Program:

Nakresli obrázok obce alebo nalep fotografiu.

Napíš svoje návrhy.

- Vyhľadaj priamo na obecnom úrade (alebo na internete) ďalšie zaujímavé informácie o vašej obci. Doplň vety.

Naša obec bola založená v roku _____.

Jej pôvodný názov bol _____.

Založil ju _____.

Najvýznamnejšie podujatia v našej obci sú _____

_____

_____.

● UŽ VIEM ●

Počas roka sa konajú v obci rôzne zaujímavé podujatia. Podľa zamerania ich môžeme rozdeliť na kultúrno-spoločenské alebo športové.

PATRIA

VLASTIVEDA_pre 3 rocnik.indd 31 11.9.2018 8:58:40

Časová priamka

1. Zaznamenaj na časovej priamke udalosti z tvojho dnešného dňa tak, ako nasledovali za sebou podľa času.

2. Spomeň si, čo všetko vieš z matematiky o priamke. Prečo nazývame túto priamku časovou?

Časová priamka znázorňuje, ako plynie čas. Môžeme na nej zaznamenávať udalosti z minulosti aj prítomnosti tak, ako za sebou nasledovali. Z časovej priamky vieme vyčítať (zistiť), v akom časovom poradí nasledovali jednotlivé udalosti za sebou.

3. Usporiadaj podľa času udalosti v školskom roku a na časovej priamke vyznač ich skratky:

Nový rok (NR), Veľká noc (VN), začiatok školského roka (ZŠR), Pamiatka zosnulých (PZ), Vianoce (V), Medzinárodný deň detí (MDD), koniec školského roka (KŠR).

Ak vieš o iných zaujímavostiach školy, vyznač ich na časovej priamke.

Časová priamka (vizualizácia času).

PATRIA

VLASTIVEDA_pre 3 rocnik.indd 32 11.9.2018 8:58:41

4. Aby sa mohli ľudia lepšie orientovať v čase, časovú priamku rozdelili na rovnaké časti po sto rokoch (storočiach). Do ktorého storočia patria roky: 28, 102, 1025, 1101, 2018?

1. storočie	od roku 1	do roku 100
2. storočie	od roku 101	do roku 200
⋮		
11. storočie	od roku 1001	do roku 1100
12. storočie	od roku 1101	do roku 1200
⋮		
20. storočie	od roku 1901	do roku 2000
21. storočie	od roku 2001	do roku 2100

5. Do prázdnych rámčekov napíš storočie vynájdenia vynálezu a o vynálezoch vyhľadaj informácie.

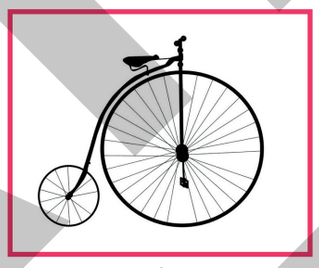

1818 – bicykel

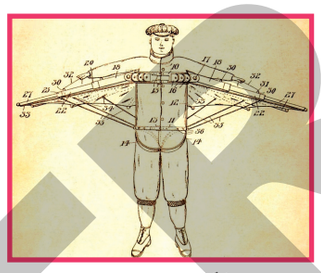

1913 – padák

1977 – mobilný telefón

1991 – internet

BÁDAJ ● RIEŠ ● TVOR (vyber si jednu úlohu)

- Vytvor časovú priamku na tému Môj život, vyznač fotografiami najkrajšie udalosti svojho života. Časovú priamku môžeš vytvoriť aj na samostatnom plagáte.

- Vytvor časovú priamku zaujímavých vynálezov.

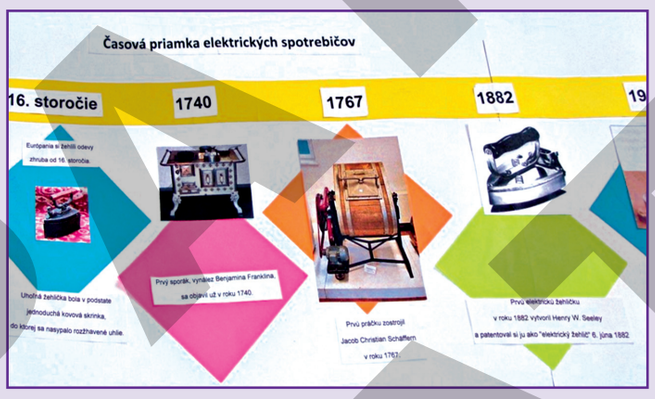

● UŽ VIEM ●

Časová priamka nám pomáha orientovať sa v čase. Znázorňuje poradie udalostí tak, ako podľa času nasledovali za sebou.

VLASTIVEDA_pre 3 rocnik.indd 33 11.9.2018 8:58:42

Moja rodina

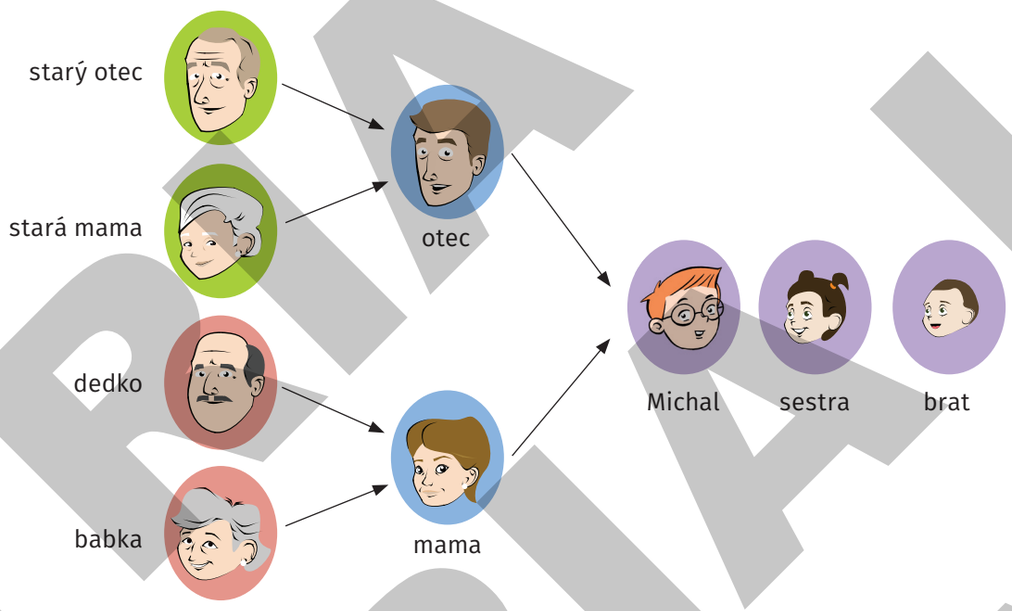

1. Pokús sa vysvetliť slovo rodina. Napíš, kto tvorí tvoju rodinu. _____

Čo sa ti najviac páči na tvojej rodine?_____

_____

2. Ako pomáhaš v rodine?_____

3. Ako sa o teba starali rodičia napr. počas tvojej choroby?

4. Na úvodnom obrázku sú vymenovaní len najbližší členovia Miškovej rodiny. Do rodiny však patria aj napr. súrodenci rodičov atď. Uvažuj a doplň vety.

Mamina (otcova) sestra je moja _____.

Mamine (otcove) deti sú mojimi _____.

Mama a otec mojej mamy (otca) sú mojimi _____.

Synom (dcérou) mojich rodičov je _____.

Významné udalosti rodiny na časovej priamke

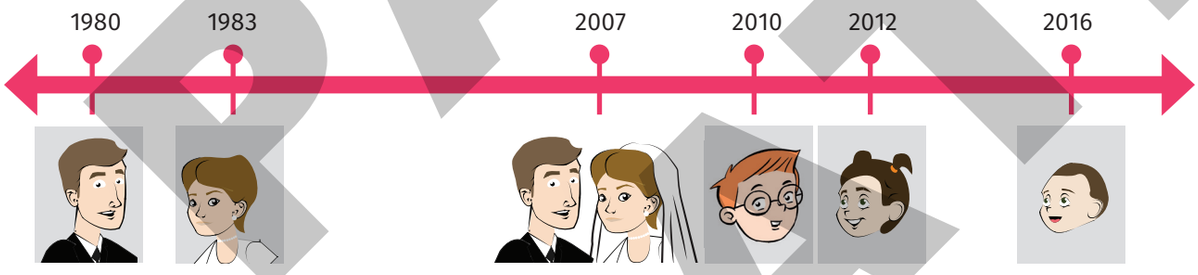

Zostrojiť časovú priamku vlastnej rodiny a rodinných príslušníkov

VLASTIVEDA_pre 3 rocnik.indd 34 11.9.2018 8:58:42

5. Miško vyznačil na časovej priamke významné udalosti svojej rodiny. Čo si myslíš, o ktoré udalosti išlo? Na prázdnu časovú priamku (dolu) vyznač významné udalosti tvojej rodiny.

6. **Čítaj veľmi pozorne.** Naši susedia sú: Jozef Pokorný a Veronika Pokorná. Majú dcéru Dominiku a syna Ivana. Obidve deti sú už dospelé. Syn sa oženil s Barborou a majú dcéru Vanesu. Dominika sa vydala za Milana a majú deti Petru a Filipa.
Odpovedz na otázky. Ako sa volá vnuk manželov Pokorných? Čím je Vanese Jozef (Ivan, Petra, Filip)? Ako sa volá Ivanova mama? Ako sa volajú deti (vnúčatá) pani Veroniky Pokornej? Ako sa volá Jozefov syn? Čím je Barbora Veronike? Čím je Barbora Dominike? Čím je Milan Jozefovi? Čím je Jozef Milanovi?

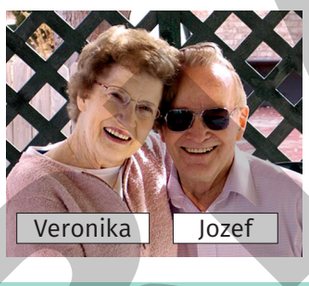

Rodina je základom ľudskej spoločnosti. Ľudia uzatvárajú manželstvá a **privádzajú na svet deti,** o ktoré sa starajú. Do širšej rodiny patria **starí rodičia, strýkovia, tety, bratranci** a **sesternice.** Niektoré deti nemôžu žiť vo vlastnej rodine. Vychovávané sú v **náhradnej rodine** alebo sú v **pestúnskej,** či **ústavnej starostlivosti.**

BÁDAJ ● RIEŠ ● TVOR

- Prezri si úvodný obrázok Miškovej rodiny. Nakresli podobný obraz tvojej rodiny.

● UŽ VIEM ●

Rodinu tvoria rodičia a deti. Do širšej rodiny patria starí rodičia, strýkovia, tety, bratranci a sesternice. Rodinných príslušníkov podľa dátumu narodenia možno vyznačiť na časovej priamke.

VLASTIVEDA_pre 3 rocnik.indd 35 11.9.2018 8:58:42

Povesť je kratší literárny útvar s pútavým dejom. V príbehu je vždy niečo skutočné – udalosť, miesto alebo skutočná historická postava. Iná časť deja je vymyslená.

1. Prečítaj si povesť po častiach, odpovedz na jednotlivé otázky a splň zadané úlohy. Keď prečítaš celú povesť, porozprávaj spolužiakom, čo sa ti na nej najviac páčilo.

Jánošíkova stupaj

Jánošík sa so svojou družinou zatúlal až do Ľupčianskej doliny. Aj v tejto časti Liptova bolo treba ponaprávať krivdy, ktoré napáchali bohatí páni na chudobných poddaných. Sedela Jánošíkova družina raz večer pri ohni. Sedeli chlapci a pripravovali plán, kde budú zbíjať, kde sú akí kupci a najmä, čo povezú. Napokon pri ohni aj pospali. Len Jánošík nie a nie zaspať. Vybral sa smerom do lesa. Prešiel popri potoku až sa dostal na malú čistinku v doline Veľké Železné. Sadol si na obrovský balvan a rozmýšľal, ako by ubiedenému ľudu pomohol. Najprv sa zjavilo jedno svetielko, potom druhé a napokon tretie. Svetielka sa premenili na krásne dievčiny. Obkolesili ho tri lesné bludičky. „Ty si ten slávny zbojník?“ – spýtala sa prvá. „Ty si ten, ktorý bohatým berie a chudobným dáva?“ – spýtala sa aj druhá. „Ty si ten, ktorého čoskoro dolapia“ – povedala tretia.

Kam sa Jánošík so svojou družinou zatúlal? Čo urobil Juraj, keď chlapi zaspali? Ako bludičky oslovili Jánošíka? Čo povedala tretia bludička? Čo môže byť príčinou tejto záhady? Čítaj ďalej.

Jánošíka zarazilo, čo povedala ostatná bludička. Po lícach sa jej kotúľali slzy. Vedela, čo ho čaká. Vedela, že čoskoro nadíde deň, kedy páni Jánošíka potrestajú za všetko, čo vykonal. Vedela aj to, že Jurkovi niet pomoci. Jánošík vyskočil na balvan, na ktorom sedel a zatancoval bludičkám zbojnícky odzemok. „Nebojte sa, mňa Jura Jánošíka nepolapia“ – zvolal do čiernej tmy. Dve bludičky schytili zbojníka a hybaj s ním do tanca. Tancovali a tancovali, len tá čierna stála bokom a plakala nad jeho osudom. Tanec nemal konca kraja. „Dosť“ – skríkol. „Prestaňte s týmto tancom“ – skríkol znova. Všade sa rozhostilo ticho. „Poď aj ty čierna“ – podal Jánošík ruku čiernej bludičke. Spolu tancovali za žblnkotu horského potôčika. Bol to veľmi smutný tanec.

Vytvor otázky pre spolužiakov o druhej časti povesti. Dokonči tento príbeh podľa seba.

Začalo svitať. Bludičky sa začali pomaly rozplývať v povetrí ako ranná hmla. Na čistinke zostal iba samotný Jánošík a jeho sen. Sen to však nebol ani náhodou. Bolo to naozaj. „Nedolapia ma, počujete, nedolapia, nemôžu“ – vykríkol do ticha a takou silou vyskočil na žulový balvan uprostred čistinky, až sa mu pravý krpec zaboril do toho

Žiak vie prerozprávať jednu povesť, pieseň, či báseň, ktorá sa viaže k obci alebo jej okoliu.

VLASTIVEDA_pre 3 rocnik.indd 36 11.9.2018 8:58:43

balvana. Balvan pod toľkou silou povolil, akoby bol z masla. Nepretieklo veru veľa vody dolu Váhom a Jura Jánošíka vskutku dolapili a spočítali mu všetko, čo napáchal a vykonal tak, ako mu prorokovala čierna bludička. Ľudového hrdinu neminul ten najkrutejší trest, obesili ho za ľavé rebro. V Ľupčianskej doline zostala po ňom pamiatka – odtlačok krpca z pravej nohy v žulovom balvane, ktorý tam stojí dodnes.

Čo sa napokon s bludičkami stalo?
Čo zanechal po sebe zbojnícky kapitán v Ľupčianskej doline?
Ako skončil zbojník? Čo je v povesti skutočné? Čo je podľa teba vymyslené?

2. Označ (podčiarkni), čo je správne o povesti.

- dobro víťazí nad zlom,
- vystupujú vymyslené postavy,
- vystupujú skutočné postavy,
- víťazí spravodlivosť nad nespravodlivosťou,
- príbeh sa odohráva vo vymyslenej krajine.

3. Napíš ďalšie znaky povesti. _____

_____

_____

4. Urč ľudovú pieseň, vyčítanku a riekanku. Priraď správne názov.

vyčítanka | ľudová pieseň | riekanka

Bol by ten Jánošík,
bol by ten bojoval,
keby nebol svoj opaštek
na stole zanechal.

Skáče žaba po blate,
kúpime jej na gate.
Na aké, na také,
na zelené strakaté.

Stojí vŕba pri potoku,
na nej visí zvon,
na koho to slovo padne,
ten musí ísť von!

5. Ktorú ľudovú pieseň poznáš? Ktorú poznáš z hodín hudobnej výchovy?

BÁDAJ • RIEŠ • TVOR

- Spýtaj sa dospelých alebo zisti na internete, ktoré miesta vo vašej obci sú historickými pamiatkami alebo prírodnými zaujímavosťami. Vyber si jednu z nich a napíš o nej krátku povesť alebo báseň. Predstav ju svojim spolužiakom.
- Vyhľadaj v kronike obce (navštív obecný úrad) zaujímavú udalosť, ktorá sa niekedy stala vo vašej obci. Vymysli o nej povesť.
- Spýtaj sa rodičov alebo starých rodičov (strýka, tety) na povesť, pieseň (báseň) o ich rodnej obci.
- Pozvi so spolužiakmi do triedy na besedu spisovateľa, spisovateľku, poprípade kronikára obce, ktorí vám porozprávajú o povestiach (básňach, piesňach), kto ich tvoril, prečo vznikali, ako sa zachovali až do súčasnosti.

VLASTIVEDA_pre 3 rocnik.indd 37 11.9.2018 8:58:43

Prišla jar

1. Nakresli jarnú rastlinu:

2. Opíš jarnú prírodu v obci a okolí. Pri opise použi slová: vtáky, byliny, kry, ovocné stromy. Vysvetli Slávkinu vetu o jari, že všetko ožíva.

3. Prečítaj si pozorne Jakubov opis jarnej prírody. Čo môžeš zmeniť (doplniť)?

Po zime prichádza jar. Voda v rieke odniesla posledné ľadové kryhy. Prvé rastú a kvitnú snežienky, ich malé biele kvety sa objavujú ešte v snehu. Sťahovavé vtáky sa vracajú z teplejších krajín. Robia si hniezda, aby mali kde priviesť mláďatá. Lesy a lúky sa zazelenali. Začínajú lietať aj včely a nosiť nektár do úľov. V tráve kvitnú púpavy. Začínajú kvitnúť aj ovocné stromy. Dni sa predlžujú a denná teplota sa zvyšuje.

4. Napíš názvy jarných mesiacov. Ku každému mesiacu nakresli symbol, ktorý sa s ním spája.

5. Pomocou symbolov uveď, aké počasie býva na jar. Zhodnoť dnešné počasie.

6. Pozorne si prezri obrázky a pomenuj živočíchy na nich. Pozoruj vo svojom okolí, ako sa zvieratá starajú o svoje mláďatá.

Charakterizovať zmeny v prírode na jar a použiť pri tom vlastné pozorovania a skúsenosti (zmeny v prírode, dĺžka dňa). Opísať činnosti ľudí na jar.

VLASTIVEDA_pre 3 rocnik.indd 38 11.9.2018 8:58:44

7. Dňa 20. marca je jarná rovnodennosť (rovnaká dĺžka dňa a noci). Zisti, kedy zajtra vyjde slnko a kedy zapadne. Zisťovanie zopakuj o dva týždne. Vyslov predpoklad, čo sa bude diať s dĺžkou dňa a noci po jarnej rovnodennosti. Vyznač v obrázku.

8. Opíš hry na jar.

9. Vyfarbi predmety, ktoré sú spojené so sviatkami v jarných mesiacoch. Sviatky pomenuj.

UHÁDNI, o ktorú jarnú rastlinu ide, a spoj čiarou text s príslušným obrázkom.

1. Žlté hlávky lúku zdobia, k zemi kališteky klonia. Na jar rastú takmer všade, v záhradke i vedľa v sade.
2. Biely kvietok z chotára jari bránu otvára.
3. Čo darujú ženám k sviatku páni? Predsa sú to...
4. Žltá hlávka, žlté vlasy, celý deň sa z trávy hlási. Na vŕšku jej stebielka je motýlia postieľka.
5. Je celá fialová a v tieni sa ľahko schová. Včielkam to však nevadí, vôňa ju vždy prezradí.

(YKNEISOVRP)
(AKNEIŽENS)
(AKLAIF)
(YNÁPILUT)
(SICRAN)

BÁDAJ • RIEŠ • TVOR

- **Skúmaj** – čo vyrastie zo semena.
  Pomôcky: semená hrachu alebo fazule, plastový alebo sklený pohár, pijavý papier, zošit/papier na zápis pozorovania.
  Postup: Do misky po obvode vlož pijavý papier. Medzi pijavý papier a pohár vlož semená. Do pohára nalej trocha vody (pravidelne dolievaj vodu v malých množstvách). Zmeny zaznamenávaj raz do týždňa.
- **Jar v parku/záhrade**. Pozoruj, čo sa deje na jar v parku alebo v záhrade. Zameraj sa na byliny, stromy a jarné práce. **Jar v lese**. Pozoruj dreviny, byliny a zvieratá v lese. **Jar pri vode**. Skúmaj vývin žiab. **Ochrana prírody.** Pozoruj, či nedochádza k znečisťovaniu prírody. Závažnejšie porušenia ohlás. **Pozoruj vtáky**. Ktoré vtáky „ohlasujú“, že jar už prichádza? Pozoruj bociany, lastovičky a iné druhy vtákov v okolí.

• UŽ VIEM •

Na jar sa príroda **prebúdza** zo zimného spánku. **Rastú jarné byliny, kvitnú ovocné stromy. Sťahovavé vtáky prilietajú** z teplejších krajín. **Dni sa predlžujú**, denná teplota sa zvyšuje. **Ľudia pracujú** v záhradách a na poliach, sejú, sadia.

PATRIA
VLASTIVEDA_pre 3 rocnik.indd 39 11.9.2018 8:58:45

Veľká noc

1. Čo vieš o Veľkej noci? Ktoré veľkonočné zvyky sa dodržiavajú vo vašej rodine (vašej obci)? Porozprávaj o zážitkoch z oblievačky (šibačky). Čo ponúkate u vás doma kúpačom (šibačom)? Ktoré veľkonočné jedlá sú typické pre vašu rodinu (obec)? Ak vieš, ako sa niektoré jedlo pripravuje, porozprávaj.

2. Často sa hovorí o symboloch Veľkej noci. Pozri si obrázky (dolu).
O ktorých ďalších veľkonočných symboloch vieš? Porozprávaj o nich.

3. Na Veľkú noc sa zvyknú vyzdobovať domácnosti, ale aj triedy. Spoločne so spolužiakmi vymyslite a vytvorte výzdobu triedy. Podobne vytvor výzdobu do svojej izby.

Porozprávať o veľkonočných tradíciách v obci.
Ukrižovanie a zmŕtvychvstanie Ježiša Krista.

VLASTIVEDA_pre 3 rocnik.indd 40 11.9.2018 8:58:47

4. Pomenuj predmety na obrázku, porozprávaj, aký majú význam. Obrázky vymaľuj.

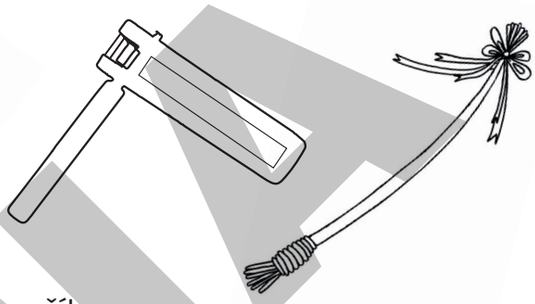

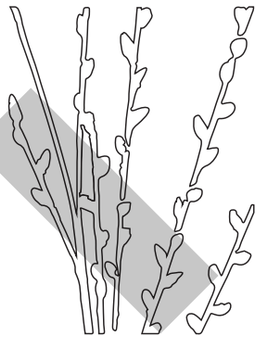

5. Doplň veľkonočný veršík.

Veľká noc, Veľká noc kedyže už _ _ _ _ ,
ktorýže ma šuhaj pooblievať _ _ _ _ ?

Oblievaj, oblievaj vlasy aj hla _ _ _ ku,
ale mi nepolej tú novú suk _ _ _ ku.

BÁDAJ ● RIEŠ ● TVOR

- Zo slabík vytvor tri slová, ktoré súvisia s Veľkou nocou, obdĺžniky, ktoré tvoria slovo, vyfarbi rovnakou farbou.

BA	KRAS	ŠUN	LI	RAN	KA	CA	ČEK

- Posledné štyri dni pred Veľkou nocou majú podľa kresťanského náboženstva a ľudových zvykov svoje pomenovanie.
  Pokús sa dopísať ich názov a priraď im správny význam.

ŠK_ _ _ D_ STREDA; ZE_ _N_ ŠTVRTOK;

V_ _ K _ PIATOK; B_ _ L _ SOBOTA.

... v tento deň sa čistia komíny a nik sa nemá mračiť. ... v tento deň sa má zjesť niečo zelené, aby bol človek po celý rok zdravý. ... je dňom smútku pre smrť Ježiša Krista. ... sa končí pôst, pripravujú sa veľkonočné jedlá, maľujú kraslice a upratuje sa.

- Mnohé krajiny majú osobitý spôsob oslavy Veľkej noci. V niektorých krajinách sa vôbec neoslavuje. Vyhľadaj na internete, ako sa oslavuje Veľká noc v USA, Francúzsku, Nórsku a v Anglicku.
- Vyhľadaj a nauč sa básničku alebo riekanku, ktorá sa viaže k Veľkej noci.
- Nauč sa ozdobovať veľkonočné vajíčka aspoň jednou technikou.

Prečo si želáme radostné veľkonočné sviatky? Je to oslava toho, že sme prekonali zimu a v zdraví sa dožili ďalšej jari. Je to obdobie radosti a nádeje, lebo na jar sa rodia mláďatá, pučia a kvitnú stromy a iné rastliny. Máme radosť aj z toho, že dni budú dlhšie a noci kratšie. Kresťania na celom svete si pripomínajú udalosť spred dvetisíc rokov, keď sviatky jari dostali aj iný význam. Pre kresťanov sa Veľká noc stala najväčším sviatkom v roku.

● UŽ VIEM ●

Veľká noc je sviatkom jari, radosti z nového života a najväčším kresťanským sviatkom. V obciach aj v rodinách sa dodržiavajú niektoré **veľkonočné tradície,** napr. sa robí veľkonočná **výzdoba** s veľkonočnými symbolmi, pripravujú sa osobitné jedlá. U nás je Veľká noc spojená s oblievaním a šibaním dievčat a žien.

VLASTIVEDA_pre 3 rocnik.indd 41 11.9.2018 8:58:48

Starám sa o svoje okolie

Čo si myslíš Slávka, čo môžeme urobiť pre svoje okolie?

Ja si myslím, že by sme mali začať triedením odpadu, čím chránime najmä našu prírodu. No a potom sa postaráme o vtáčiky v našom školskom areáli.

Alebo môžeme zorganizovať brigádu pri hrabaní lístia alebo vyčistení lesa v okolí obce od odpadkov, ktoré tam zanechali nedisciplinovaní návštevníci.

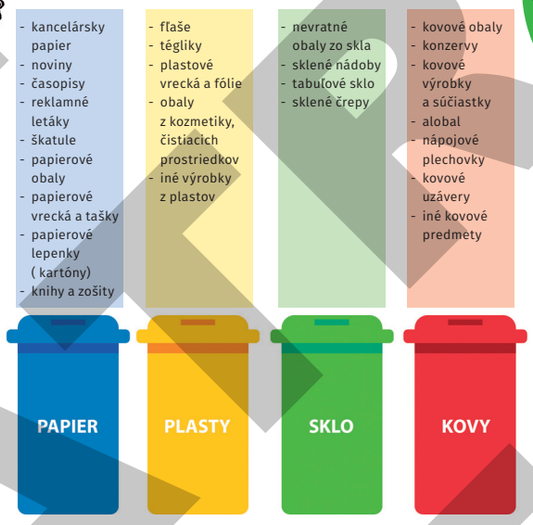

1. Vysvetli, čo znamená triediť (separovať) odpad.

2. Prečo je dôležité odpad triediť?

3. Čo je komunálny odpad? Akú farbu má kontajner na komunálny odpad?

4. Opíš, ako triediš odpad vo vašej triede alebo doma.

5. Roztrieď odpad do správnych kontajnerov a jednotlivé kontajnery správne vyfarbi: časopis, obal z trvanlivého mlieka, fľaša od oleja, obal konzervy, sklená fľaša, šupky z banánov.

PAPIER	PLAST	SKLO	KOVY	KOMUNÁLNY ODPAD

VLASTIVEDA_pre 3 rocnik.indd 42 11.9.2018 8:58:48

Aby vtáky nielen v školskom areáli, ale aj v okolí školy (v parku) mali miesto, ktoré ich ochráni napr. pred nepriaznivým počasím, môžeš pre ne vyrobiť búdky. Prikrmovať ich môžeš počas celého roka, no najviac však v zime. Búdky, ktoré rozmiestniš so spolužiakmi na školskom dvore, ti poslúžia aj ako vhodný objekt na pozorovanie, môžeš skúmať rôzne druhy vtáctva.

Na inšpiráciu sú na obrázkoch kŕmidlá z odpadových materiálov, ktoré ľahko vyrobíš.

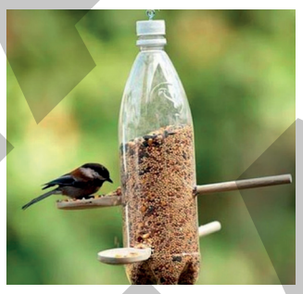

Navrhni plagát – oznam – o konaní brigády v obci.

BÁDAJ ● RIEŠ ● TVOR (pracuj vo dvojiciach alebo v skupinách)

- Zisti, kde v obci sú miesta, ktoré by bolo potrebné skrášliť (v rámci vychádzky).
- Urob si ich zoznam. Červenou farbou zakrúžkuj miesta, ktoré to potrebujú najviac, zelenou, čo zvládneš so spolužiakmi vylepšiť, skrášliť.

- Ako budeš postupovať pri skrášľovaní svojho okolia?
- Napíš, čo na to potrebuješ (materiál, náradie, pomôcky a i.).

● UŽ VIEM ●

Životnému prostrediu v obci môžeme pomôcť **separovaním odpadu** a **skrášľovaním okolia.** Vtáctvu zasa rozmiestnením **búdok, kŕmidiel.** Obci najviac pomôžeme tým, že ju nebudeme znečisťovať odpadkami.

VLASTIVEDA_pre 3 rocnik.indd 43 11.9.2018 8:58:49

Čo už viem o našej obci

1. Čo môžeš vyčítať z pojmovej mapy obce?

2. Už vieš veľa o svojej obci. Teraz svoje poznatky môžeš doplniť o informácie z internetu, encyklopédií... Vytvorte v triede niekoľko skupín a každá skupina si vyberie jednu tému, ktorú spracuje.

Navrhované témy:

Základné informácie o obci:

kedy obec vznikla, počet obyvateľov, erb obce a čo znázorňuje. **Zdravotná starostlivosť**: zdravotnícke zariadenia, lekárne, kúpeľníctvo. **Šport:** športové zariadenia, možnosti na športovanie. **Obchody a služby:** obchodné centrá, predajne a služby občanom,
napr. kaderníctvo, policajná stanica... **Doprava**: druhy dopravy, prednosti a nedostatky v doprave. **Kultúra**: kultúrne zariadenia a kultúrne podujatia. **Príroda**: prírodné krásy obce a okolia, rekreačné a oddychové zóny. **Historické pamiatky**: historické stavby, pomníky, pamätníky.

Ako postupovať pri práci na projekte

Na spoločný plagát do prostriedku umiestnite názov (fotografiu) vašej obce. Okolo názvu vyznačte témy, na ktorých ste pracovali. Každá skupina bude vypĺňať svoj vymedzený priestor informáciami, ktoré má o obci pripravené.

Ako prezentovať výsledky

Každá skupina bude prezentovať svoju časť spoločného projektu. V prezentácii sa zamerajte na 4 okruhy: **Takto sme postupovali**. Oboznámte ostatných, ako ste si rozdelili úlohy, ktoré pravidlá ste dodržiavali a z ktorých zdrojov ste čerpali. **Výsledky**. Hovorca skupiny prezentuje výsledky a každý člen skupiny uvedie, na čom sa podieľal. **Záver**. V závere prezentácie zhodnoťte, ktoré problémy ste museli riešiť a na čo ste osobitne hrdí. **Diskusia**. Do diskusie sa zapoja ostatní žiaci z triedy. Kladú otázky alebo hodnotia jednotlivé časti projektu. (Plagát vyveste na triednej alebo školskej nástenke.)

Vyhľadať informácie o svojej obci na internete a iných médiách, interpretovať obrazový materiál o obci a jej obyvateľoch

PATRIA
VLASTIVEDA_pre 3 rocnik.indd 44 11.9.2018 8:58:52

3. Doplň vety a podčiarkni správnu odpoveď.

Naša obec sa volá _____ a leží v _____ Slovenska.

Je to dedina/mesto v blízkosti _____. Ľudia najčastejšie bývajú v _____ domoch. Najvzácnejšou kultúrnou pamiatkou obce je _____. Obcou preteká rieka/potok _____, ale kúpať sa chodíme _____. Na športovanie sa využíva _____ _____. V obci je veľa/málo obchodov. Nakupovať chodím do _____. V obci máme dostatok/nedostatok služieb. Je tu napríklad_____. Podľa mňa najviac môžeme byť pyšní v obci na _____. Chcem, aby sa vylepšilo _____ _____.

4. Vyhľadaj na internete mapu vašej obce (alebo jej časti), vytlač si ju (v škole/doma) a nalep do učebnice. Na mape vyznač zaujímavosti obce. Pod mapu napíš vysvetlivky.

Vysvetlivky:

UŽ VIEM

Rôzne informácie o svojej obci možno vyhľadať na internete a v iných médiách. Téma ma naučila, ako prezentovať obrazový materiál a informácie o obci napr. na plagáte, v projekte.

VLASTIVEDA_pre 3 rocnik.indd 45 11.9.2018 8:58:52

Poznávam mapu Slovenska

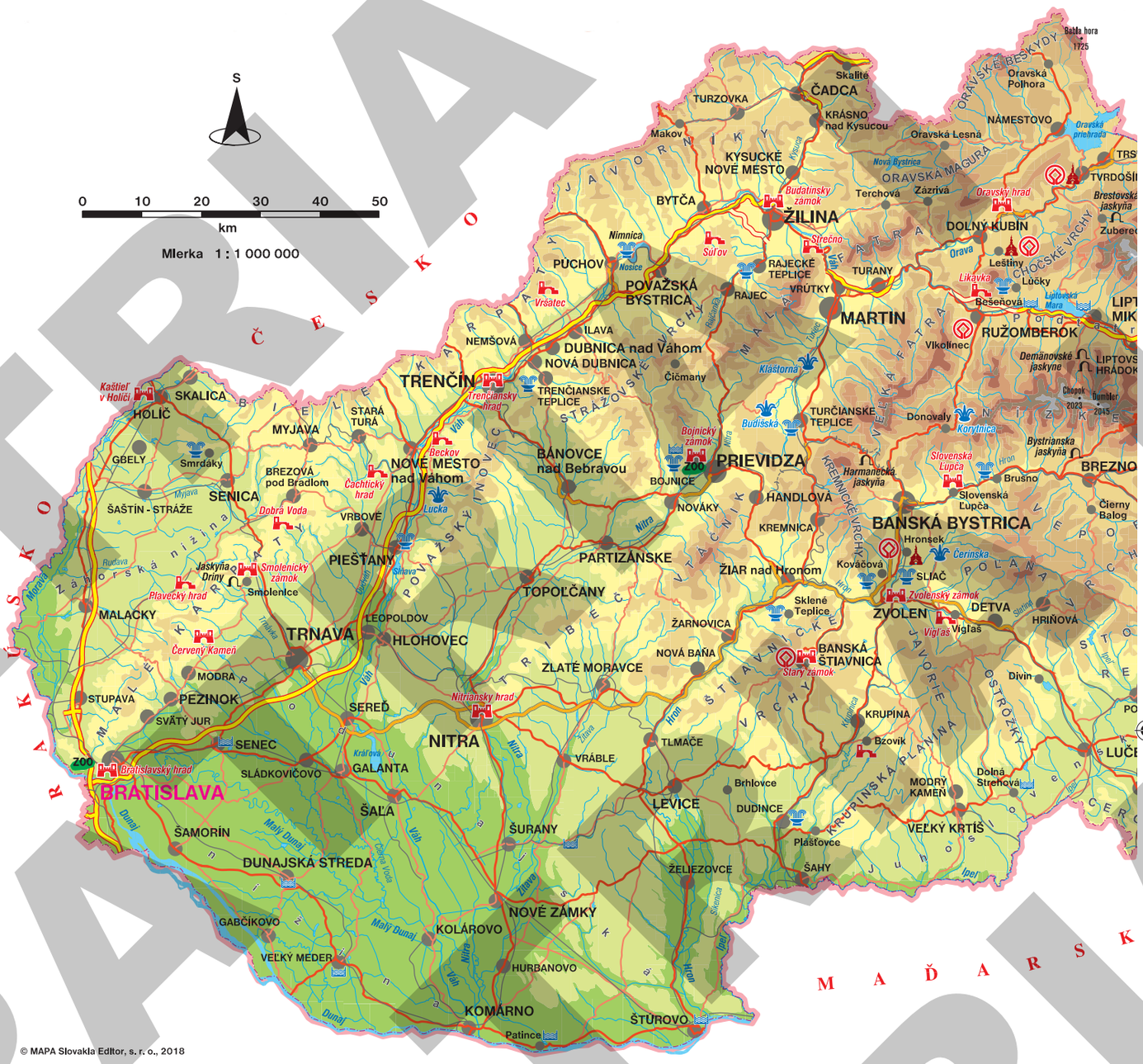

Slovensko je naša vlasť. Je to krajina, kde žijeme. Mapa Slovenska je zmenšený obraz našej krajiny. **Zelenou** farbou sú na mape zakreslené nížiny, **odtieňmi hnedej** pohoria, **modrou** rieky a vodné plochy. Cesty sú označené **červenou** farbou. Okrem farebného rozlíšenia na mape nájdeme napr. **smerovú ružicu** a **vysvetlivky**, v ktorých je objasnené, čo znamenajú jednotlivé **mapové znaky**.

1. Pozorne si pozeraj mapu Slovenska a opíš, čo vidíš.
2. Ktoré farby vidíš na mape Slovenska? Ktorá farba zaberá najväčšiu plochu?

Žiak vie identifikovať na mape Slovenska, čo znamenajú jednotlivé farby a vysvetlivky.

VLASTIVEDA_pre 3 rocnik.indd 46 11.9.2018 8:58:52

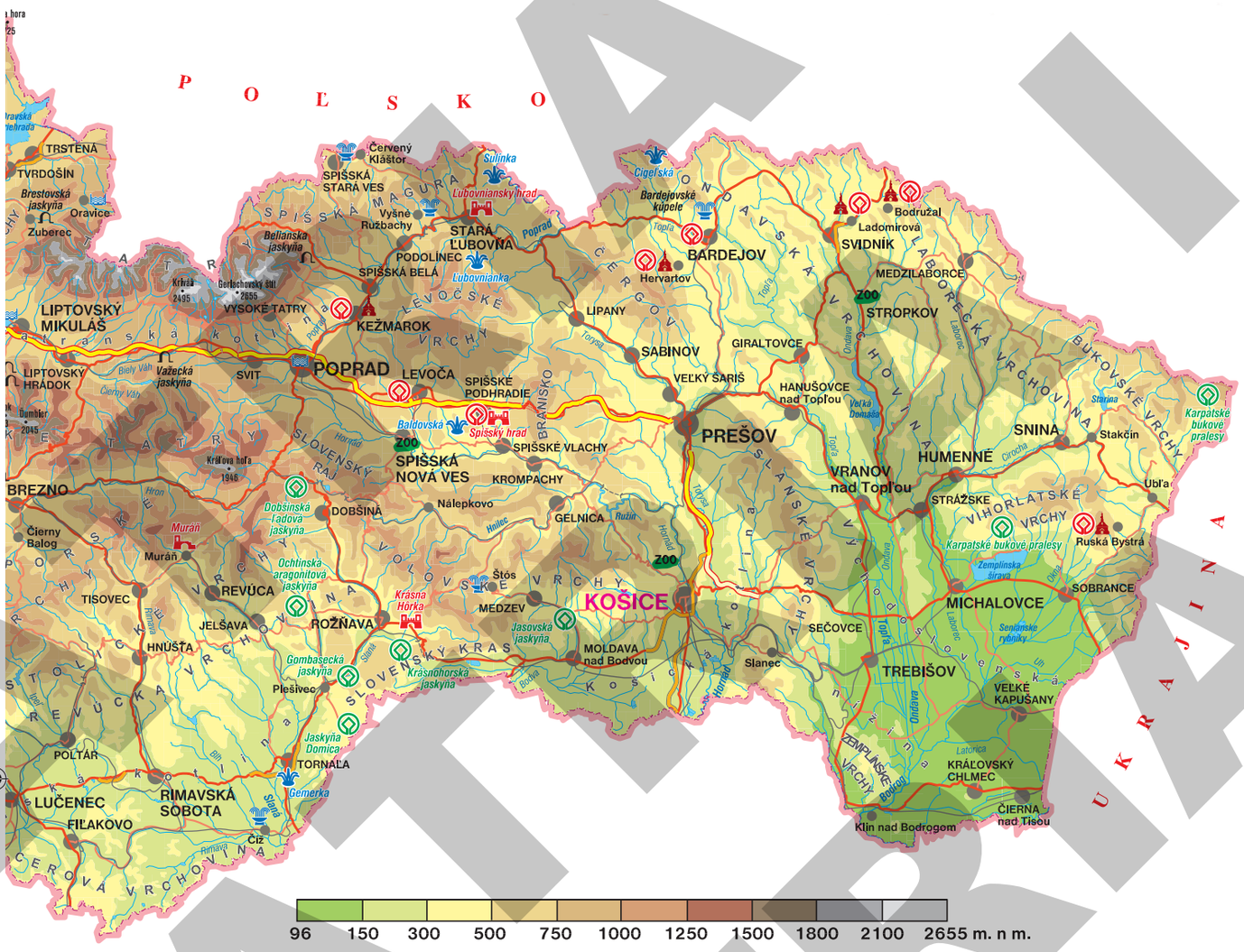

vodný tok
vodná nádrž
štátna hranica
diaľnica
rýchlostná cesta
cesta I. a II. triedy
železnica
mestá nad 50 000 obyv.
mestá pod 50 000 obyv.
dediny
hrad, zámok
zrúcanina hradu
prírodná pamiatka UNESCO
kultúrna pamiatka UNESCO
drevený kostol (UNESCO)
jaskyňa
zoologická záhrada
kúpele
kúpalisko
minerálny prameň

3. Prečítaj slová, ktoré sú napísané na mape.

4. Čo okrem obrazu krajiny vidíš na mape?

5. Pracuj s mapovými znakmi a vyhľadaj na mape Slovenska:

štyri rieky _____

tri vodné plochy _____

tri jaskyne _____

štyri kúpeľné mestá_____

VLASTIVEDA_pre 3 rocnik.indd 47 11.9.2018 8:58:59

Nad mapou Slovenska spolu s ockom presedím neraz celé hodiny. Najviac ma však zaujímajú hory a pohoria, keďže na mape Slovenska prevláda hnedá farba nad zelenou farbou a ja mám najradšej turistiku.

Cez letné prázdniny som prešla s ockom časť Malej Fatry, bola som aj v Nízkych Tatrách pod Kráľovou hoľou a v Malých Karpatoch som vystúpila na najvyšší vrch Záruby. Toto leto sme si naplánovali prejsť časť Veľkej Fatry, najmä Jasenskú dolinu. Stará mama býva v Martine, aspoň to nebudeme mať od nej ďaleko. Ocko ešte sľúbil, že určite navštívime aj Tatry a Slanské vrchy. Druhá stará mama býva v Prešove, takže do Slanských vrchov to tiež máme na skok.

Už teraz sa teším, ako budeme cestovať cez celé Slovensko a čo nové zasa spoznám.

6. Vypíš z textu slová a slovné spojenia, ktoré začínajú veľkými písmenami.

Vyhľadaj na mape Slovenska z nich tie, ktorými sú pomenované pohoria. Vypíš ich.

Žltou pastelkou podčiarkni pohoria, ktoré Slávka už navštívila, a červenou tie, ktoré sa ešte navštíviť chystá.

7. Ktoré pohoria sú pre teba zaujímavé? Zdôvodni prečo.

PATRIA

VLASTIVEDA_pre 3 rocnik.indd 48 11.9.2018 8:59:08

8. Nájdi na mape Slovenska najvyššie vrchy pohorí:

Nízke Tatry: _____

Vysoké Tatry: _____

Veľká Fatra: _____

Malé Karpaty: _____

Slanské vrchy: _____

9. Nájdi na mape Slovenska mestá, cez ktoré bude Slávka cestovať, ak pôjde k starej mame z Bratislavy do Martina a k druhej starej mame bude pokračovať z Martina do Prešova.

_____

_____

_____

10. Čo by mal podľa teba turista z inej krajiny určite na Slovensku navštíviť?

_____

_____

_____

BÁDAJ ● RIEŠ ● TVOR

- So spolužiakmi vytvor najmenej štyri skupiny a vytvorte si v triede spoločnú mapu Slovenska:

1. Skupina – zakresľuje rieky a nížiny.
2. Skupina – zakresľuje pohoria.
3. Skupina – zakresľuje vodné nádrže.
4. Skupina – zakresľuje mestá.

Všetky štyri skupiny vyhľadané miesta zakreslia na baliaci papier do slepej mapy Slovenska formátu A2 alebo A1. Na záver každá skupina prezentuje svoju prácu, čo sa im podarilo zakresliť. Vytvorená mapa bude tebe a celej triede slúžiť ako pomôcka aj vo štvrtom ročníku. Postupne si ju môžeš s kamarátmi dopĺňať o ďalšie informácie.

● UŽ VIEM ●

Mapa je **zmenšený obraz krajiny.** Na mape sú **nížiny** zakreslené **zelenou farbou, pohoria hnedou, vodné toky a vodné plochy modrou, cesty červenou farbou.** Súčasťou mapy môže byť aj napr. **smerová ružica, vysvetlivky s mapovými znakmi.**

VLASTIVEDA_pre 3 rocnik.indd 49 11.9.2018 8:59:11

Pohoria a nížiny na mape Slovenska

Miško, z predchádzajúcej hodiny vlastivedy som si zapamätala, že nížiny sú na mape zakreslené zelenou farbou.

A pohoria zasa hnedou. To je jednoduché. Ale prečo sú niektoré pohoria na mape zakreslené bledohnedou farbou, iné tmavohnedou a niektoré až takmer čiernohnedou farbou?

1. Uveď odpoveď na Miškovu otázku.
Prečo sú pohoria zakreslené rôznymi odtieňmi hnedej farby?
Pomôž si mapou na s. 46 – 47.

2. Ktorá farba najviac prevláda na mape Slovenska?

Nížiny sú rovinaté plochy. Na juhozápade sa nachádza **Podunajská nížina,** na západe **Záhorská nížina** a na juhovýchode **Východoslovenská nížina.** V nížinách je veľmi úrodná pôda. Cez nížiny pretekajú veľké rieky, ktoré ich zásobujú vodou.

Pohoria delíme na:
vrchoviny (nie príliš vysoké kopce, napr. Malé Karpaty – zakreslené bledšou hnedou farbou),
hornatiny (hory) pospájané do pohorí (napr. Veľká Fatra – zakreslené tmavšou hnedou farbou),
veľhornatiny (veľhory) – mimoriadne vysoké hory (napr. Tatry – zakreslené tmavohnedou až čiernou farbou). Počasie je v nich väčšinou premenlivé, chladné, daždivé.
Využívame ich najmä na rekreáciu a oddych.

VLASTIVEDA_pre 3 rocnik.indd 50 11.9.2018 8:59:11

3. Ktoré pohoria obklopujú:

Záhorskú nížinu _____

Podunajskú nížinu _____

Východoslovenskú nížinu _____

4. Vyfarbi pohoria odtieňmi hnedej farby podľa mapy.

Tatry	Biele Karpaty	Oravské Beskydy
Malá Fatra	Slanské vrchy	Vtáčnik

5. Ako oddychujeme v horách? _____

_____

6. Porozprávaj, čo znamenajú jednotlivé piktogramy (obrázok vpravo). Čo majú spoločné? Kde ich môžeš vidieť?

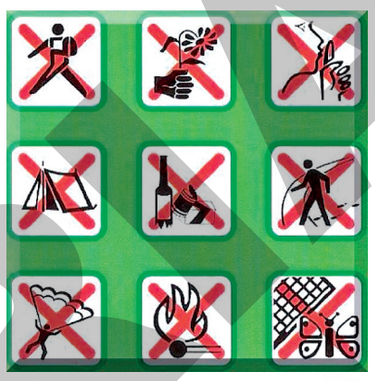

ZAUJÍMAVOSŤ

Najvyšším vrchom Tatier a zároveň najvyšším bodom na Slovensku je Gerlachovský štít, meria 2 655 m.

BÁDAJ • RIEŠ • TVOR

- Ako vyzerá povrch tvojej obce? Opíš krajinu, ktorá sa rozprestiera v okolí tvojej obce. Ktoré pohorie sa nachádza v blízkosti tvojej obce?
- Vyhľadaj v blízkosti tvojej obce turistickú trasu. Zisti, kam ťa až dovedie. Odkiaľ musíš ísť na trasu? Naplánuj si turistický výlet po tejto trase. Kadiaľ pôjdeš? Ktoré zaujímavé miesta uvidíš? (Použi mapu na s. 46 – 47.)
- Ako a čím musí byť vybavený turista pri návšteve hôr? Ako by sa mal v horách správať?
- Čo znamená pre turistov, že je pohorie chránené? Môžu ho navštíviť? Diskutuj so spolužiakmi.
- Ako sa využívajú nížiny? Čím sú dôležité? Uvažuj vzhľadom na ich polohy, aké počasie väčšinou prevláda v nížinách.

• UŽ VIEM •

Medzi najznámejšie nížiny Slovenska patrí **Záhorská, Podunajská** a **Východoslovenská nížina.** Na mape sú zakreslené zelenou farbou. Pohoria sú zasa zakreslené rôznymi odtieňmi hnedej farby podľa ich výšky.

VLASTIVEDA_pre 3 rocnik.indd 51 11.9.2018 8:59:16

Pohoria a nížiny na mape Slovenska

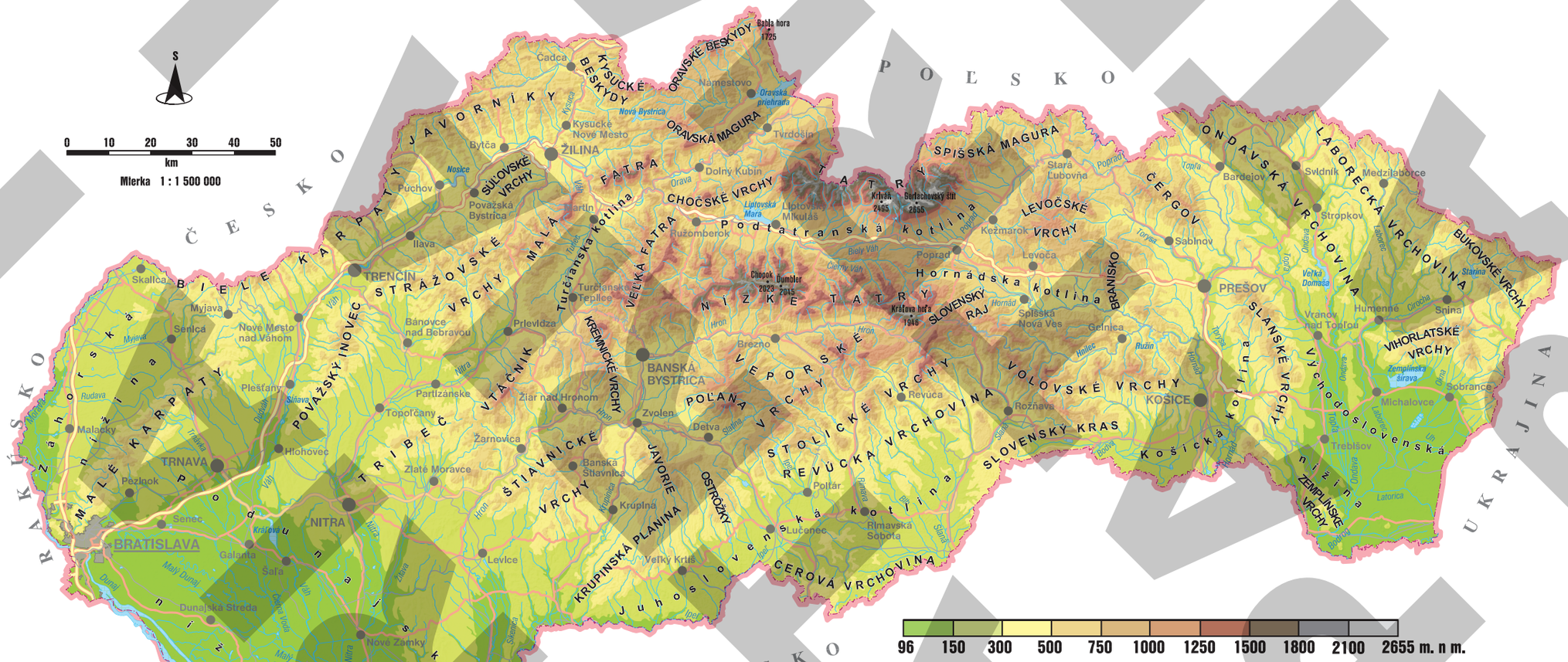
S
0 10 20 30 40 50
km
Mierka 1 : 1 500 000
ČESKO
POĽSKO
MAĎARSKO
UKRAJINA
RAKÚSKO
BIELE KARPATY
JAVORNÍKY
KYSUCKÉ BESKYDY
ORAVSKÉ BESKYDY
ORAVSKÁ MAGURA
SÚĽOVSKÉ VRCHY
MALÁ FATRA
VEĽKÁ FATRA
CHOČSKÉ VRCHY
TATRY
Podtatranská kotlina
Turčianska kotlina
STRÁŽOVSKÉ VRCHY
POVAŽSKÝ INOVEC
VTÁČNIK
KREMNICKÉ VRCHY
NÍZKE TATRY
SPIŠSKÁ MAGURA
LEVOČSKÉ VRCHY
Hornádska kotlina
BRANISKO
SLOVENSKÝ RAJ
ČERGOV
ONDAVSKÁ VRCHOVINA
LABOREC
BUKOVSKÉ VRCHY
VIHORLATSKÉ VRCHY
Východoslovenská nížina
SLANSKÉ VRCHY
VOLOVSKÉ VRCHY
SLOVENSKÝ KRAS
Košická kotlina
ZEMPLÍNSKE VRCHY
VEPORSKÉ VRCHY
STOLICKÉ VRCHY
REVÚCKA VRCHOVINA
POĽANA
ŠTIAVNICKÉ VRCHY
JAVORIE
OSTROŽKY
KRUPINSKÁ PLANINA
CEROVÁ VRCHOVINA
Juhoslovenská kotlina
TRIBEČ
MALÉ KARPATY
Záhorská nížina
Podunajská nížina
Žitný ostrov
Babia hora 1725
Kriváň 2495
Gerlachovský štít 2655
Chopok 2023
Ďumbier 2045
Kráľova hoľa 1946
Bratislava
Trnava
Nitra
Trenčín
Žilina
Banská Bystrica
Prešov
Košice
Poprad
Levoča
Spišská Nová Ves
Rožňava
Revúca
Lučenec
Rimavská Sobota
Poltár
Zvolen
Detva
Banská Štiavnica
Krupina
Levice
Nové Zámky
Komárno
Galanta
Šaľa
Dunajská Streda
Senec
Pezinok
Malacky
Senica
Myjava
Skalica
Nové Mesto nad Váhom
Ilava
Púchov
Bytča
Kysucké Nové Mesto
Cadca
Námestovo
Tvrdošín
Dolný Kubín
Ružomberok
Liptovský Mikuláš
Kežmarok
Stará Ľubovňa
Bardejov
Svidník
Medzilaborce
Stropkov
Sabinov
Humenné
Snina
Vranov nad Topľou
Michalovce
Sobrance
Trebišov
Gelnica
Prievidza
Bánovce nad Bebravou
Partizánske
Topoľčany
Žiar nad Hronom
Žarnovica
Zlaté Moravce
Hlohovec
Plešťany
Veľký Krtíš
Dunajská Streda
Vlaár
Hron
Nitra
Ipeľ
Váh
Dunaj
Morava
Rudava
Myjava
Senica
Malacky
Pezinok
Senec
Galanta
Šaľa
Nové Zámky
Komárno
Levice
Veľký Krtíš
Lučenec
Rimavská Sobota
Poltár
Revúca
Rožňava
Košice
Trebišov
Michalovce
Sobrance
Snina
Humenné
Medzilaborce
Svidník
Stropkov
Bardejov
Sabinov
Kežmarok
Poprad
Levoča
Spišská Nová Ves
Gelnica
Prešov
Vranov nad Topľou
Zemplínska šírava
Liptovská Mara
Orava
Nitra
Ipeľ
Hron
Váh
Dunaj
Morava
Rudava
Myj

Rieky a vodné plochy na mape Slovenska

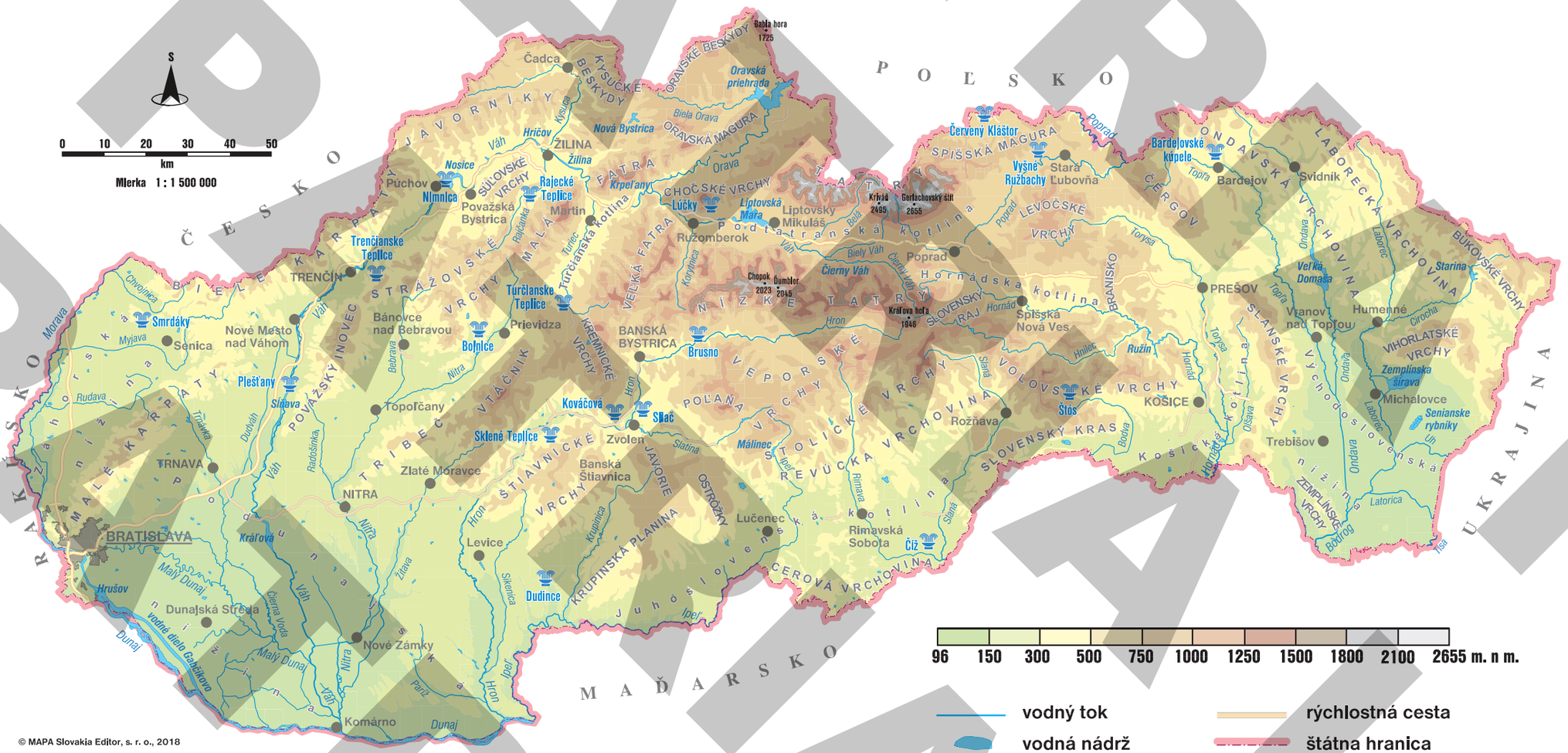

© MAPA Slovakia Editor, s. r. o., 2018

VLASTIVEDA_pre 3 ročník.indd 53 11.9.2018 8:59:24

Rieky a vodné plochy na mape Slovenska

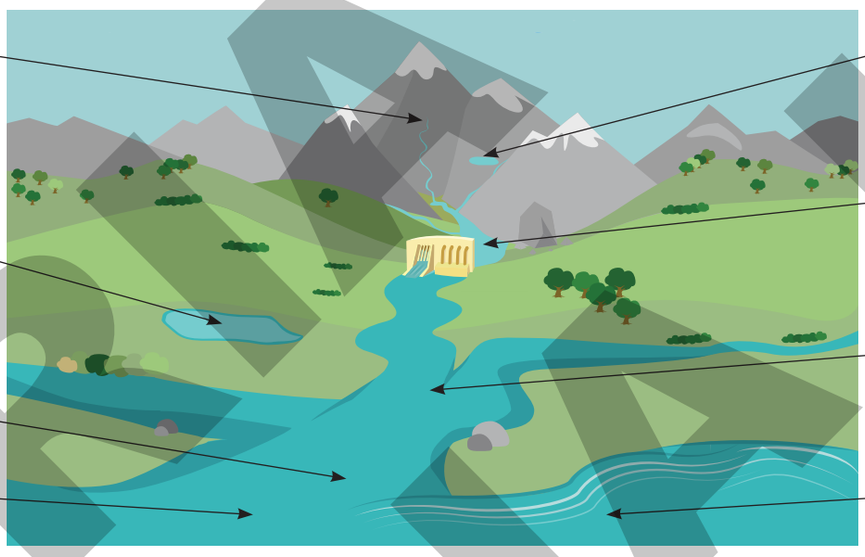

1. Pozorne si pozri obrázok a opíš ho.
Pokús sa vysvetliť slová: prameň, priehrada, sútok, ústie, horské pleso, jazero.

Rieka vznikla z malého prameňa v horách. Postupne sa k potôčiku pripájali ďalšie, až vznikol **potok,** potom **rieka.** Tá sa spája v **sútoku** s inou riekou, a tak rieka mohutnie, až skončí v mori. Horná časť rieky je užšia, voda v nej tečie rýchlejšie. V dolnom toku voda tečie pomalšie, rieka sa rozširuje. Na Slovensku sú aj väčšie vodné plochy, hlavne **priehrady,** ktoré vytvorili na riekach ľudia. Sú aj iné vodné plochy, napríklad **jazerá (horské plesá).**

2. Pozoruj, ktoré tvary sú na mape Slovenska modrej farby (mapa s. 53, 55). Prečítaj názvy niektorých riek. Ukáž na mape, odkiaľ a kam tečú. Nájdi ich prítoky (rieky, ktoré sa do nich vlievajú).

3. Nájdi na mape väčšie vodné plochy a prečítaj ich názov. Aký význam majú priehrady (jazerá, plesá)?

4. Vyhľadaj na mape rieku v blízkosti vašej obce a zisti o nej nejakú informáciu.

_____

_____

5. Ak je rieka v tvojom okolí znečistená, zisti, čo ju najviac znečisťuje.
Môžeme vodu z rieky piť? Akú vodu pijeme?

6. Váh je najdlhšia rieka Slovenska. Tvorený je dvoma riekami Čiernym a Bielym Váhom.
Nájdi na mape rieku Váh. Do Váhu sa vlievajú rieky (uveď názvy aspoň dvoch riek).

_____.

Neďaleko mesta Komárno sa Váh vlieva do (uveď názov rieky) _____.

Identifikovať rieky na mape Slovenska.

PATRIA

VLASTIVEDA_pre 3 rocnik.indd 54 11.9.2018 8:59:32

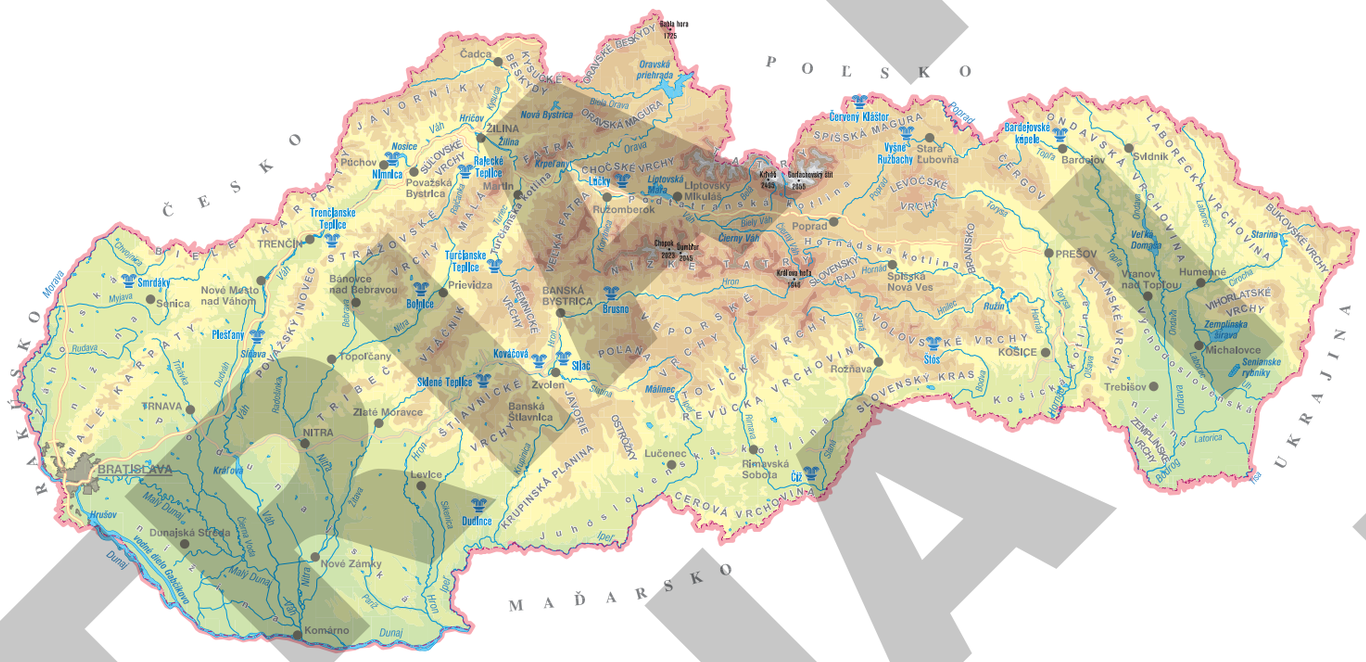

BÁDAJ ● RIEŠ ● TVOR

- **Priehrady.** Zisti, na ktorých slovenských riekach je najviac priehrad.
- Slovensko je bohaté na **minerálne** a **termálne vody,** ktoré sa využívajú v kúpeľníctve. Podľa vysvetliviek vyhľadaj na mape najväčšie kúpeľné mestá. Ak poznáš niektoré kúpeľné mesto, uveď, ktoré choroby sa tam liečia.
- Zisti, kedy majú všetky potoky, rieky, jazerá, priehrady... svoj sviatok **(Svetový deň vody).** Porozmýšľaj, ako by ste mohli tento sviatok osláviť aj vo vašej triede/škole.
- **Povodne.** Napíš názov aspoň jednej rieky, ktorá v poslednom období spôsobila povodeň.

_____

_____

Čo si myslíš, ako sa dá predchádzať povodniam? Napíš svoj názor.

_____

_____

_____

_____

_____

● UŽ VIEM ●

Rieky a vodné plochy sú vyznačené na mape modrou farbou. Medzi najznámejšie rieky Slovenska patrí: Dunaj, Váh, Hron, Laborec a Ondava. Takmer na každej väčšej rieke sú priehrady. Na Slovensku sú aj jazerá a vysokohorské plesá.

VLASTIVEDA_pre 3 rocnik.indd 55 11.9.2018 8:59:32

Obce a cesty na mape Slovenska

1. Čo si myslíš, od čoho závisí veľkosť kruhu vyznačenej obce? Ktoré z detí má pravdu? Pracuj s mapou na s. 46 – 47.

Na mape sú označené obce kruhmi. Tieto kruhy majú rôznu veľkosť. Veľkosť kruhu závisí od počtu obyvateľov v danej obci. Podľa toho vieme, že niektoré obce sú malé, stredne veľké alebo veľké. Najväčší kruh je pri meste Bratislava, je to najväčšie mesto a hlavné mesto Slovenska. Spojenie medzi obcami tvorí sieť železničných tratí a ciest. Na mape vidíme zakreslené diaľnice, rýchlostné cesty a ostatné cesty.

2. Vyhľadaj na mape tri mestá a zoraď ich podľa veľkosti.

_____

3. Nájdi na mape tri stredne veľké mestá. _____

_____

4. Nájdi na mape tri malé mestá. _____

_____

5. Nachádza sa na mape aj tvoja obec? Prečo niektoré obce na mape nie sú?

Žiak vie rozlíšiť malé, stredne veľké a veľké obce podľa veľkosti kruhov na mape Slovenska.

PATRIA

VLASTIVEDA_pre 3 rocnik.indd 56 11.9.2018 8:59:35

6. Ktoré mesto sa nachádza najbližšie k tvojej obci? _____

7. Vyhľadaj na mape diaľnice a rýchlostné cesty. Ako sú vyznačené?

8. Cez ktoré mestá musíš prejsť, ak budeš cestovať z Bratislavy do Banskej Bystrice?

_____

_____

9. Vyhľadaj dve trasy ciest, ktorými by si sa dostal z Košíc do Bratislavy.

_____

_____

_____

10. Nájdi aspoň jedno malé mesto, ktoré leží na sever od Košíc.

_____

11. Zisti jedno stredne veľké mesto na juhovýchod (JV) od Martina.

_____

ZAUJÍMAVOSŤ

Prvé cesty boli vlastne udupaná hlina – tzv. prašné cesty. V čase dažďov sa zmenili na bahno, čo znemožňovalo dopravu. Preto sa ľudia rozhodli vybudovať cesty s pevným podkladom – kamenné cesty.

Kamenná cesta

BÁDAJ ● RIEŠ ● TVOR

- Napíš si zoznam miest, ktoré si navštívil, a z mapy zisti, či patria medzi malé, stredne veľké alebo veľké mestá. Pri každom z nich si poznač kruh podľa ich veľkosti.
- Zisti, či v blízkosti tvojej obce vedie diaľnica alebo rýchlostná cesta. Ktoré mestá spája?
- Zisti, ktoré mestá sa nachádzajú od tvojej obce na sever, na juh, na východ a na západ. Do ktorého z nich máš najbližšie? Zisti o týchto mestách rôzne zaujímavosti a predstav ich spolužiakom.
- Vyhľadaj v rôznych mapách, v knihách alebo na internete, či sa mestá označujú aj inak ako kruhom. Uveď zistenie.

● UŽ VIEM ●

Mestá na mape sú označené **kruhmi.** Kruhy na mape sú rôzne veľké podľa veľkosti miest čiže podľa **počtu obyvateľov.** Cesty sú na mape vyznačené **červenou farbou.** Rozlišujú sa **diaľnice, rýchlostné** a **ostatné cesty.**

PATRIA

VLASTIVEDA_pre 3 rocnik.indd 57 11.9.2018 8:59:42

Prišlo leto

marhule

rajčiaky

ríbezle

uhorky

kaleráby

jablká

maliny

1. Čo dozrieva v lete v záhrade? Nájdi ovocie a zeleninu na obrázku a spoj s názvom na okraji. Aký hmyz vidíš na obrázku? Čím je užitočný?

2. Prejdi sa po obci a pozoruj prírodu. Ktoré zmeny v súvislosti s letom pozoruješ?

3. Vymenuj letné mesiace. Vyfarbi tie symboly počasia, ktoré sú typické pre leto.

4. Pomenuj stroj na obrázku (vpravo). Na čo sa používa?
Vymenuj čo najviac výrobkov z obilia.

5. Deň letného slnovratu (21. júna) sa nazýva aj **Svätojánskou nocou.** Tento deň bol jedným z najväčších sviatkov našich predkov. Ľudia slávili najdlhší deň a najkratšiu noc v roku zapaľovaním vatier. Dievčatá si zdobili hlavy vencami a chlapci preskakovali vatry. Bádaj, či sa táto tradícia zachovala aj vo vašej obci. Z bádania vytvor prezentáciu alebo príbeh, ktorý prečítaš v triede spolužiakom.

Identifikovať zmeny v prírode počas leta.

VLASTIVEDA_pre 3 rocnik.indd 58 11.9.2018 8:59:42

6. Pod obrázok napíš názov letného mesiaca, v ktorom sa zobrazená činnosť robí v obci.

V júni začína ďalšie ročné obdobie – **leto.** Do leta zaraďujeme aj júl a august. Leto je obdobím, keď na poliach, v sadoch, záhradách a lesoch dozrievajú letné plody, zberá sa úroda. 21. júna je **deň letného slnovratu** (najkratšia noc v roku). S týmto dňom sú spojené **oslavy leta**. Dni sú v lete **dlhé**, denná teplota je v tomto období roka **najvyššia.**

BÁDAJ ● RIEŠ ● TVOR

- **Zvieratá v lete.** Vysoké teploty v lete sú pre zvieratá zaťažujúce a vyžadujú osobitnú starostlivosť. Vyhľadaj informácie, ako sa máš starať v lete o zvieratko, ktoré máš doma. Porozprávaj, ako sa staráš o domáce zviera v čase dovolenky. Ak môžeš, zisti, ako zvieratá prežívajú leto v ZOO.
- **Vylúšti krížovku** a napíš tajničku: _____

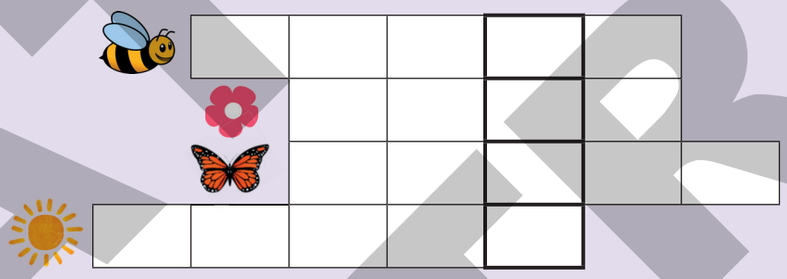

- Zisti, ktoré lúčne rastliny kvitnú v lete v tvojom okolí. Vyhľadaj ich v atlase rastlín a pomenuj ich. Liečivé rastliny podčiarkni zelenou farbou.

_____

_____

- Prečo musíme byť v lete opatrní pri zbere lesných plodov?
- Leto je spojené s dovolenkami a prázdninami. Čo plánuješ robiť cez prázdniny?

_____

_____

● UŽ VIEM ●

V lete sú dlhé dni, je vysoká denná teplota, dozrieva ovocie a iné plody v záhradách a na poliach. Ľudia zberajú úrodu. Leto je aj obdobím prázdnin a dovoleniek. Je dôležité, aby sme nezabudli na svoju bezpečnosť.

VLASTIVEDA_pre 3 rocnik.indd 59 11.9.2018 8:59:43

Prázdniny – sen všetkých detí

1. Nakresli alebo napíš, po čom najviac túžiš počas letných prázdnin.

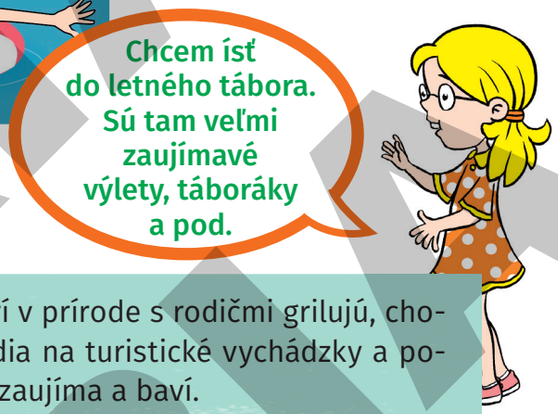

2. Pozorne si pozri obrázok. Čo na ňom vidíš? Čo všetko sa dá robiť v lete pri vode?

Na letné prázdniny sa tešia všetci školáci. Niektorí v prírode s rodičmi grilujú, chodia na kúpaliská, navštevujú hrady a zámky, chodia na turistické vychádzky a podobne. Je to obdobie, keď môžu žiaci robiť, čo ich zaujíma a baví.

3. Voľný čas sa spája s oddychom, zábavou, venovaním sa svojim záľubám. Nesprávne využívanie voľného času často vedie k negatívnym dôsledkom. Zhodnoť činnosti uvedené v tabuľke, správne podčiarkni **zelenou** farbou, činnosti, ktoré považuješ za nesprávne, **červenou**, správne len v obmedzenom čase podčiarkni **oranžovou** farbou.

počúvanie hudby	záujmová činnosť
stretávanie sa s rovesníkmi	práca s počítačom – hry
čítanie	sledovanie televízie
športovanie	návšteva kultúrnych podujatí
pomoc pri domácich prácach	návšteva športových podujatí
leňošenie	starostlivosť o rastliny (zvieratá)

4. Pekné prázdniny môžeš zažiť aj na bicykli, ak sa vyberieš s rodičmi do najbližšieho okolia. V okolí cyklistických trás je veľa krásnych miest. Na čo ale musíš pamätať? Napíš najdôležitejšie zásady. Napríklad: Ovládať jazdu na bicykli. Poznať dopravné predpisy.

_____

_____

_____

Rozprávať o oddychu a rekreácii počas letných prázdnin.

PATRIA

VLASTIVEDA_pre 3 rocnik.indd 60 11.9.2018 8:59:44

5. Uveď, ako možno predchádzať úrazom pri športoch na obrázku. Na čo nesmieš zabudnúť, ak ideš na turistiku, k vode, korčuľovať sa, hrať sa vonku?

6. Roztrieď predmety podľa toho, pri ktorých letných aktivitách ich potrebuješ. Obdĺžniky vyfarbí takto: **modrou** farbou aktivity pri vode, **zelenou** v horách a **červenou** všade.

plášť do dažďa
ruksak
prostriedok proti hmyzu
jedlo
turistické topánky
mapa
slnečné okuliare
klobúk
nápoje
uteráky
opaľovací krém
slnečník
fotoaparát
igelitové vrecko na odpadky

7. Čo chcem robiť cez prázdniny. Chcem ísť _____ a využiť tieto dopravné prostriedky: _____. Chcem prečítať knihy _____ a naučiť sa _____. Okrem toho chcem sa starať o _____ a zdokonaliť sa v _____. Nesmiem zabudnúť na _____.

BÁDAJ • RIEŠ • TVOR

- Skús vymyslieť aktivity na jeden prázdninový deň pre celú rodinu, aby ste nemuseli zapnúť televízor.
- Cestovanie patrí k letným prázdninám. Aby sa ti zážitky ľahšie pamätali, vytvor si denník, do ktorého si budeš zapisovať trasy a zážitky z ciest.
- Uveď, na čo nesmieš zabudnúť, ak cestuješ vlakom _____, autobusom _____, autom _____ _____, lietadlom _____.
- Vymyslite v skupinách dôležité zásady na prázdniny a potom si ich prečítajte v triede. Príklad: Ak je zlé počasie, neseď pred televízorom, veľa čítaj.

• UŽ VIEM •

Treba dbať na bezpečnosť pri pobyte v horách, pri vode, aj pri hrách vonku. Počas prázdnin je správne byť čo najviac vonku v prírode s rodičmi alebo kamarátmi. Prázdniny sú vhodným obdobím na zdokonalenie sa v mnohých činnostiach, je dobré veľa cestovať a čítať. Zážitky z prázdnin, hlavne z ciest, je dobré zapisovať si do denníka.

VLASTIVEDA_pre 3 rocnik.indd 61 11.9.2018 8:59:45

Opakovanie

Zakrúžkuj dopravnú značku Pozor deti.			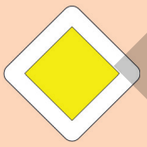	
Označ obrázok, na ktorom je zobrazená vysokohorská krajina.				
Prečiarkni slovo, ktoré do radu nepatrí, zdôvodni prečo.	**september**	**máj**	**október**	**november**
Dopíš, čo patrí len do mesta. _____	**vysoké školy**	**električky**	**nákupné centrá**	**výškové budovy**
Vyznač a dopíš, ktorý druh dopravy najčastejšie využívaš. _____				
Čo je tebe otec tvojej matky? _____	**dedko**	**otec**	**starý otec**	**strýko**
Označ strom, na ktorý svieti slnko na pravé poludnie.				
Prečiarkni, čo nepatrí k zime.	**dlhé noci**	**Traja králi**	**žatva**	**Vianoce**
Označ historické pamiatky.				
Do ktorého storočia patrí rok 2018? _____	**15. storočie**	**18. storočie**	**20. storočie**	**21. storočie**

VLASTIVEDA_pre 3 rocnik.indd 62 11.9.2018 8:59:46

Čím si ty tvojmu dedkovi?	**syn**	**dcéra**	**vnuk**	**vnučka**
Prečiarkni, čo nepatrí k jari.	**Veľká noc**	**Nový rok**	**mláďatá**	**stavanie májov**
Tégliky od jogurtov patria do _____				
Rieky a vodné plochy sú na mape označené _____ farbou.				
Najviac jaskýň je v pohorí _____	**Malá Fatra**	**Nízke Tatry**	**Slovenský kras**	**Slanské vrchy**
Na juhovýchode Slovenska je _____	**Záhorská nížina**	**Podunajská nížina**	**Juho-slovenská kotlina**	**Východo-slovenská nížina**
Najdlhšia rieka Slovenska je _____	**Hron**	**Váh**	**Dunaj**	**Ondava**
Najväčšia rieka Slovenska je _____	**Váh**	**Orava**	**Hornád**	**Dunaj**
Prečiarkni mesiac, ktorý nepatrí do leta.	**jún**	**júl**	**apríl**	**august**
Ktorý letný šport máš najradšej? _____		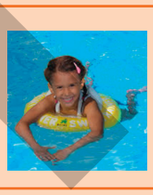		

Tento školský rok som sa vo vlastivede naučil/a: _____

_____

Najviac sa mi páčili témy: _____

Nepáčilo sa mi, že: _____

Pozor! Popros učiteľa/ku alebo rodičov, aby tvoje odpovede na posledné tri otázky poslali na adresu: info@patria1.sk

VLASTIVEDA_pre 3 rocnik.indd 63 11.9.2018 8:59:48

pre 3. ročník základnej školy

Vlastiveda

Autori © prof. PhDr. Mária Kožuchová, CSc.,
PaedDr. Renáta Matúšková, 2018

Lektorovali: PaedDr. Miroslava Gašparová, PhD.,
PaedDr. Mária Kubovičová,
PaedDr. Mária Pálinkáš

Redakčné práce: RNDr. Veronika Zvončeková

Ilustrácie © Mgr. Art. Miroslav Regitko, Mill Valley/MLV.sk, 2018
Mapy © Mapa Slovakia Editor, s. r. o., 2018
Grafický dizajn © Bruno Musil, 2018

Schválilo Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky
pod číslom číslo 2018/11222:3-10K0
ako učebnicu Vlastiveda pre 3. ročník ZŠ
Schvaľovacia doložka má platnosť do 31. augusta 2023

Všetky práva vyhradené.
Toto dielo ani žiadnu jeho časť nemožno reprodukovať
bez súhlasu majiteľa práv.

Prvé vydanie, 2018
Vydala: Patria I., spol. s r. o.
Tlač: Patria I., spol. s r. o., Prievidza
ISBN 978-80-85674-54-5

PATRIA I.